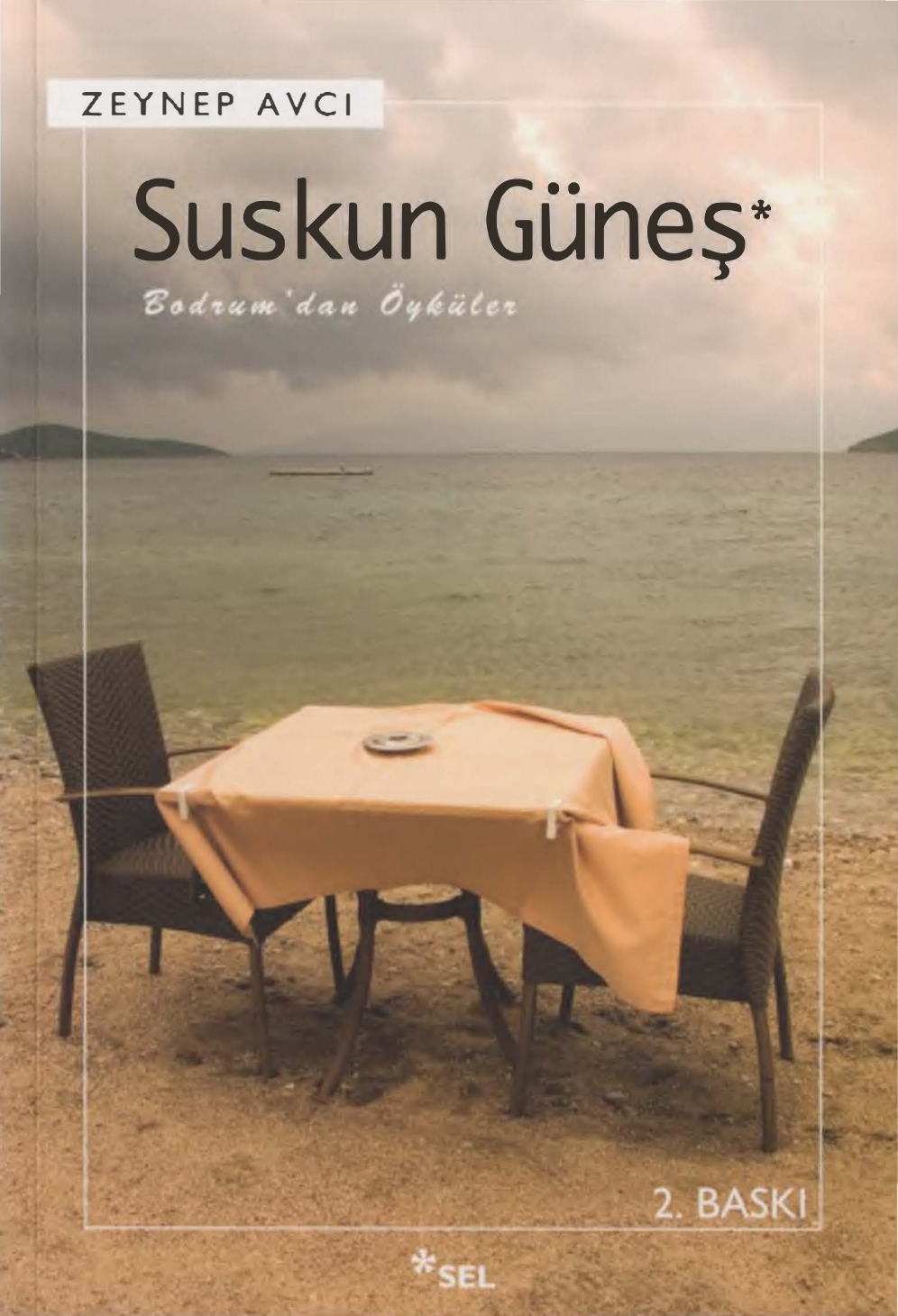

ZEYNEP AVCI
Suskun Güneş*
Bodrum'dan Öyküler
2. BASKI
*SEL

SUSKUN GÜNEŞ*

Bodrum'dan Öyküler

ZEYNEP AVCI, 1947'de doğdu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (İdari Bilimler) ve İstanbul Üniversitesi'nde (Sosyoloji) okudu. 1966'da çalışma yaşamı başladı.

1966-1994 yılları arasında *Cumhuriyet, Yeni İstanbul, Hürriyet, Kelebek, Milliyet* gazetelerinde, *Yazko Edebiyat, Yazko Somut*, Toplumsal Tarih Vakfı'nın çıkardığı *İstanbul* dergilerinde muhabirlik, röportaj yazarlığı, dış haberler ve magazin servisi şefliği, yazı işleri müdürlüğü, genel yayın müdürlüğü yaptı. 2000-2005 yılları arasında İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde idari asistan, sonra da öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Yayımlanmış Kitapları: Kötü Bir Yaratık (*Öykü, Yazko 1983*), Ahşap Köşkün Hanımefendisi (*Öykü, Can Yayınları 1986*), Bir Kadının Güncesinden Sayfalar (*Afa Yayınları 1989*), Gılgamış (*Oyun, Mitos Boyut Yayınları 1997*), Aşk Meleğinin İşleri (*Öykü, İletişim Yayınları 1998*), A'dan Z'ye Abidin Dino (*Biyografi, YKY 2000*), Aşk Meleği (*Öykü, Sel Yayıncılık 2007, 2. baskı 2012*).

Çevirileri: Oscar Nasıl Wilde Oldu? (*Elliot Engel, Sel Yayıncılık, 2011*) Giacomo Joyce (*James Joyce, Sel Yayıncılık 2011*), Kwaidan (*Lafcadio Hearn, K Yayınları 2004*), Rappaccini'nin Kızı (*Nathaniel Hawthorne, K Yayınları 2003*).

Sahnelenen Oyunları: Gılgameş (*Ankara Devlet T. 1996, İstanbul Şehir T. 2003, Anatolie Toneel Groep Anvers, Belçika 2004*), Memo'nun Önlenemez Yükselişi (*Semaver Kumpanya 2003*).

Sahnelenen Tiyatro çevirileri: İki Efendinin Uşağı, Onikinci Gece, Venedik Taciri, Kısasa Kısas, Abélard ve Héloise, Molly Sweeney.

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85 Faks: (0212) 516 97 26

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

*SEL YAYINCILIK: 308
ISBN 978-975-570-317-6

SUSKUN GÜNEŞ
Bodrum'dan Öyküler
Zeynep Avcı
Öykü

© Sel Yayıncılık, 2007

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Kapak fotoğrafı: Laleper Aytek

Birinci Baskı: Nisan 2007
İkinci Baskı: Mayıs 2012

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Zeynep Avcı

SUSKUN GÜNEŞ

Bodrum'dan Öyküler

ÖNSÖZ YERİNE

1990'ların ortalarında Bodrum'a yerleşmeye karar verdim. Sevdiklerimden uzaklaşma* pahasına, İstanbul aşkımı bağrıma taş yerine basıp yerleştim de. Laf aramızda, İstanbul zaten bacağıma bağlı kocaman bir taş gibi ağırlaşmıştı; beni çekeleyip duruyordu aşağılara.

Hiçbir bağım yoktu Bodrum'la. Tatil için gitmişliğim vardı, o kadar. Yerlisi de yabancısı da bana yabancıydı. Başlarda yabancılığın rahatlığıyla gözümü dikip baktım insanlara. Başka bir ülkeye gitmiş gibi. İstanbul aşkının düş kırıklığından olacak, Bodrum'u sevmeme karşın, tümüyle benimsemedim; yabancılık hep kaldı. Mandalina ağaçları arasında kendimi pek iyi hissettim, tekrar insana benzemeye başladım; o kadarı da yetti.

Derken bir de baktım, Bodrum'da benden başka bir yabancı sayısı pek çok. Hem de benden fazla yabancı hissediyorlar kendilerini. Kimileri pervasızca giriyorlar yaşamıma.

* Bodrum'dayken sevdiklerimi İstanbul'dakinden çok daha özlü, hem de daha uzun görebildiğimi, onlarla tatlı tatlı söyleşme olanağı bulabildiğimi söylemeden geçemeyeceğim.

Birbirlerine hiç benzemiyorlar. Yedi düvel bir kazanda kaynıyor. Sessiz-sakin, kavgasız-gürültüsüz, mavi gökyüzünün, dost güneşin altında herkes başının çaresine bakmaya çalışıyor. Çoğu da buluyor bir çaresini. Kimileri için güneş çığlıklar atarken, bazılarına sus-pus bakıyor.

Tümümüz de bir tür sürgün müyüz? Sanki...

Sonra bu öyküler davetsizce, kendiliklerinden ortaya çıkıp kapımı çaldılar. Tıpkı bazılarındaki insanlar gibi. Öykülerdeki insanlar tıpatıp anlattığım gibi değiller belki. Olaylar da tıpatıp böyle olmamıştır. Uydurduğum neyse, bir o kadarı da gerçeğe yakındır.

Bodrum bu öykülerdeki halinden hızla uzaklaşıyor. Birkaç yıl içinde küçük boy, yine de şirince bir kente dönüşecek. Herhalde bu öykülerdeki olaylar da, doğa gibi, betonlaşmanın içinde yok olup gidecek.

Bodrum öykülerini yayımlamaya bir türlü sıra gelmiyordu. Bir köşede yazıldıkları gibi kalmaları yetiyordu sanki.

Bir gün Sel Yayıncılık tıpkı bu öyküler gibi kapımı çalana dek.

Öykülerin yazılmasıyla basılmasının maceraları aynı. Ne güzel!

Sel Yayıncılık'a teşekkürler.

Zeynep Avcı
Mart 2007, İstanbul

İÇİNDEKİLER

Komşumuz Apo ve hırhızlar 9

Mutlu Bey, dolunay ve yaz 23

Yılmaz çocuk ve anası 31

Kış gecesi ve silah 41

Postacımız ve karısı 47

Havuz başında bir kedi 67

Nazlı kız ve sınav 79

Yaşlı adam ve mühim şeyler 89

Komşumuz Apo ve hırhızlar

Adam kanser olmuş.

Hepimiz pek üzüldük bu habere.

Evini yeni bitirmiş, içine geçip oturalı iki ay bile olmamıştı. Safari tipi uzunca şortlar giyen, bodur denecek kadar kısa boylu bir adamdı. Kulaklarının altına kadar inen bir şapkayı kafasına geçirip beceriksizce ağaç budamaya pek meraklıydı. Birkaç mandalinayı çalı haline soktuktan sonra işini bilen bir bahçıvan tutup bahçeyi rahat bıraktı. Sıra köpek yetiştirmeye gelmiş olmalı. Önce pek soylu bir Alman kurt köpeği yavrusu ipini kemirmeye uğraşarak perişan oldu, gitti. Ardından halis bir kangal yavrusu ağlaya ağlaya bitkin düştü, o da gitti. Derken, yaşını başını almış bir sokak köpeği kalın bir halatla melengiç ağacına bağlandı. Gece gündüz havladı, bizlerde uyku durak bırakmadı. Köpek modasının geçmesini sabırla bekledik. İri sokak köpeği zincirini koparıp sinirli bir

komşunun kıymetli hindilerinden birkaçının kuyruk tüylerini yolunca bu merakı da son buldu. Bahçe yeniden ıssızlaştı. Yine şapkasını giyiyor, ağaçlarını, çiçeklerini, yüzme havuzunun çevresindeki bitkilerini teftişe çıkıyor, hüzünlü bir bakışla boş köpek kulübelerine göz atıp verandasına çekiliyor, tik ağacından yapılmış İtalyan malı, pahalı şezlongunda tek başına oturuyor, genellikle de uyukluyordu.

Eve yerleştikten birkaç ay sonra çakıllı yolda bir taksi durdu; şoför bir sürü kocaman valizi kapının önüne bıraktı. Arabanın arka koltuğundan genç bir kadın indi. Yanında annesi olduğunu düşündüğümüz, yaşlıca, çevreyi fıldır fıldır gözleyen bir kadın daha vardı.

Üç-beş evlik mahalleciğimizde sevimli bir dedikodu dönemi böylece başlamıştı.

Adam zengin bir iş adamıymış. İki kez evlenip boşanmış. Boyunca çocukları, torunları, tosunları varmış. Genç kadın ise adamın şirketinde çalışan kenar mahalle dilberinin tekiymiş; yanındaki kadın da anası değil, teyzesiymiş. Üç yıldır metres hayatı yaşıyorlarmış. Adam yetişkin oğullarından utancından, bu sessiz sakin bahçeye bir ev yaptırmış, metresini de yanına almış. Teyzesi "öksüz ve yetim yavruyu dağ başlarında yalnız bırakmamak için" metresle birlikte gelmiş. Adam eve yerleşirken kadınlar gelememişler; çünkü genç kadın ço-

cuk aldırmak zorunda kalmış; teyze de "n'olur n'olmaz"diye, bir süre İzmir'de kalmalarının doğru olacağını bildirmiş. Zaten evleri İzmir'deymiş.

Birkaç gün sonra dedikodu tavsadı. Adam bu kez küçük, soysuz, abus bir köpek aldı. Genç kadın havuz başında güneşlenmeye başladı. Teyze ise bahçeyi köpekten daha büyük bir beceriyle kolluyordu. Eskiden rahatça girip nane, turunç, defne, ne bulursam alırdım. Artık alamıyordum. Neyse ki başka bahçeler vardı.

Adam, metresi, metresinin teyzesi ve küçük köpek tam uyum içinde yaşamaya başlamışlardı ki, haberi duyduk.

Adam kanser olmuş.

Hakkında dedikodu yaptığımız için utanıyorduk ama utancımızın safari şortlu adama yararı olmadı. Apar-topar hastaneye yatırıldı. Hastalık öylesine ilerlemiş ki, bir ay bile yaşamadı.

Bir gece yarısı feryatlarla uyandık. Genç kadın havuz başındaki lambaların altında heykel gibi kımıltısız, sessizce duruyordu; çığlıklar atıp dövünerek bizi uyandıran ise teyzeydi. Ölüm haberi biraz önce gelmiş.

Yüzme havuzlu, zeminden ısıtmalı, klimalı, jakuzili evde üç kez mevlit okuttular. Lüks arabalar mandalina bahçelerinin arasından birer birer geçip çevreyi doldurdular. Kadınlı erkekli bir kalabalık mırıl mırıl ortalıkta dolaştı. Kadınlar ipekli

başörtülerini şöylece savurup gözlerini önlerine eğerek mevlit dinlerken fark ettirmemeye çalışarak evi, yüzme havuzunu gözlediler. Hoparlörler mandalina ağaçlarına çevrilmişti; ortalık inim inim inliyordu. Üçüncü mevlidin ortasında, jandarmalar gelip hoparlörleri kapattırdılar. Jandarmaya kimin haber verdiği belli olmadı; ama teyze tüm komşulara küstü.

Küslüğümüz hiç bitmedi. İki kadın eve iyice yerleştiler. Ölen adamın tik ağacından şezlongu bir köşeye atıldı, verandaya koca bir masa, çevresine de bir sürü sandalye kondu; plastik şezlonglar, renkli şemsiyeler havuz başına yerleşti. Arada bir konukları geliyor, sabahlara kadar neşeli partiler veriliyordu. Son parti yine jandarma tarafından durduruldu. Bu kez sabahın dördünde hoparlörlerden acılı arabesk türküler yayılıyordu. Komşulardan biri av tüfeğini kapmış, naralar atan çakırkeyif teyzeyi göbeğinden vurmakla tehdit ediyordu. Jandarmalar ayırdılar. Partinin tadı kaçtı; herkes çekip gitti.

Dedikodular yeniden başlamıştı. Adamın oğulları iki kadına bir yıl boyunca o evde kalabileceklerini söylemişler. Bu arada yakınlardaki bir kıyı köyünde onlara bir ev alacaklarmış. Belki almışlar bile. Av tüfekli komşuya bakılırsa, teyze bir pavyonda konsomatrismiş. Daha birkaç yıl önce emekli olmuşmuş. Gerisini biz düşünelimmiş.

Fazla düşünmemize gerek kalmadı. Birkaç hafta sonra gecenin bir saatinde şeytan dürttü; pencereden bakasım geldi. Orta boy, tenteli iki kamyon yanaşmıştı komşu evin önüne. Birkaç adam evden eşya çıkarıp kamyonlara yüklüyordu. Genç kadın yüklemeyi denetlemek için kamyonlarla ev arasında koşturup duruyordu. Sessiz olmaları için ikide bir uyarıyordu adamları. Hoparlör meraklısı bir kadının sessizlik konusundaki titizliği şaşırtıcıydı doğrusu. Merakımı yenemeyip bahçeye çıktım, daha iyi görebilmek için duvara yanaştım, hanımelinin ardına gizlenip mis gibi kokular arasında taşınmayı izledim. İki kamyon da tepeleme dolunca, birine genç kadın, ötekine teyze bindiler, çektiler gittiler.

Ertesi sabah av tüfekli komşuyla, sözleşmiş gibi, duvar dibinde buluştuk, ortak merakımızı dile getirdik. Genç kadınla teyzesi ortalıkla görünmüyordu. Köpek de yoktu. Ev derin bir sessizliğe gömülmüştü. Açıkçası gittikleri için yakındığımız yoktu da, neler olmuştu merak ediyorduk.

Hafta sonunda lacivert bir arabayla ölen adamın oğullarından büyüğü yanında koruma kılıklı, iri-yarı biriyle geldi. Önce genç kadının adını söyleyerek birkaç kez seslendi, bekledi, yanıt gelmeyince verandaya çıktı, camlı kapıdan evin içine baktı ve telaşla cep telefonuna sarıldı. Av tüfekli komşum da benim gibi duvar dibinden olanları

seyrediyordu. Bakıştık. Uzaktan duyduklarımız bile merakımızı gidermeye yetmişti.

Anlaşılan genç kadınla teyzesi yeni alınan evlerine eşya sağlamak için kestirme yolu bulmuşlardı. Gece yarısı kamyonları kapıya dayayıp eşya taşıdıklarından –meraklı komşulardan başka– kimsenin haberi olmamıştı. Verandanın camlı kapısından görüldüğü kadarıyla evde hiç eşya bırakmamışlardı. Üstelik anahtarı da alıp gitmişlerdi. Adamın oğlu telefonda bağıra, bağıra avukatıyla konuşuyor, hemen savcılığa haber vermesini söylüyordu.

Av tüfekli komşum her şeye bir çare bulabilen, pratik bir adamdı. Beni bırakıp telefonla konuşan adamın yanına koştu. Evin banyo penceresini gösterdi; yarıya kadar açıktı. Koruma kılıklı adamın ceketini sırtından aldılar, onu bir sandalyenin üstüne çıkardılar, banyo penceresinden içeri soktular. Evin kapısı açılınca komşum da, telefon kulağında, hâlâ bağırıp çağıran adam da içeri daldılar. Merakımla baş başa, kalakalmıştım. Peşlerinden eve girecek halim yoktu ya...

Küskün, evime döndüm.

Zamanla her şeyi öğrenmiştim. Adamın oğulları dava açmışlar. Eşyayı geri alana kadar uğraşacaklarmış. Teyze "o kadar emeği geçti babanıza. Utanmıyor musunuz birkaç parça döküntü için" diyerek kıyameti koparmış, ama kimse kulak as-

mamış. Dökümtü dedikleri binlerce dolara mal olan ithal malı möbleymiş. Tümü de Amerikan malı olan beyaz eşya da cabası. Madem dökümtüymüş, niye yangından mal kaçırır gibi çalıp gitmişler?

Artık öğrenecek şey kalmamıştı. Tek dedikodu kaynağımız böylece tükenmişti.

Çevrede merak uyandıracak başkaları da yoktu. Gündelik yaşamımıza geri döndük.

Derken bir sabah eşyası çalınan evin kapısında birini gördüm. Genç irisi, yoksul giyimli bir adamdı. Ona baktığımı görünce seslendi:

"Selâm abla!"

"Selâm!" dedim.

Duvara yaklaşınca daha iyi gördüm. Çocuk bakışlı, en fazla yirmi yaşında bir delikanlıydı.

"Hoş geldin" dedim.

"Hoş bulmuşuz abla" dedi.

Adımı söyledim, adını sordum.

"Apo'dur abla" dedi.

"Nasılsın Apo? Ne zaman geldin?" dedim.

"Dün gece gelmişiz abla. Yol uzun sürmüştür; sabah erken kalkamamışız" dedi.

"Nereden geldin Apo?" dedim.

"Diyarbakır'dan abla" dedi.

"Ta oralardan niye geldin Apo?" dedim.

Başıyla evi gösterdi. "Babam bu adamın yanında çalışmıştır abla. Oğlu haber göndermiştir, hır-

hız doludur etraf, diye. Bizi buraya bekçi istemişler" dedi.

Utangaç, gülümsedi. "Evleneceğiz de abla. Para lazım" diye ekledi.

"Hoş geldin Apo" dedim.

"Hoş bulmuşuz abla" dedi. Sonra sordu: "Sen yalnız mı oturursun abla?"

"Öyle" dedim.

Yine çocuk çocuk, güldü. "Sana da bekçilik ederiz abla. Bir ihtiyacın olmuş da söylememişsen, kırılırız" dedi.

"Olur, söylerim" dedim, "sen de seslen bir şey istersen."

Başını salladı. Yine utangaç, gülümsedi, dönüp eve doğru uzaklaştı. Verandanın kapısını açıp içeri girene kadar ardından baktım. Demek içinde bir jimnastik bisikletinden başka eşya kalmamış olan o koca evde artık Apo oturacaktı.

Bir akşam üstü duvar dibinden seslendi, beni çağırdı.

"Sen burda ne yaparsın abla?" dedi.

"Her şey" dedim, "çalışırım, bahçeyle uğraşırım, yemek pişirim, reçel yaparım. Ne bileyim... Yaşarım işte."

"Ha..."dedi, pek düşünceli bir halde.

"Niye sordun Apo?" dedim.

"Biz yapacak şey bulamamışız; vakit geçmez olmuş. Sıkılmışız" dedi.

"Kitap vereyim mi? Okur musun?" dedim.

Utangaç gülümsemesini takındı yine. "Biz okumayı sökememişiz" dedi.

"Televizyon da yok" dedim.

"Yoktur" dedi.

"Radyo?"

"O da yoktur."

"E, sana bir radyo bulalım bari."

"Oluuur" dedi.

Birkaç gün boyunca dostlara, arkadaşlara sorup durdum, pilli bir radyoları var mı, diye. Bulamadık. Derken, bir sabah mandalina bahçesi içinde dolaşıp duran yanık bir türkü duyunca çıktım, baktım.

Apo gömlek cebine koyduğu radyonun sesiyle birlikte ağaç, ağaç dolaşıyordu. Beni görünce kocaman güldü.

"Pazardan almışız abla. Çok ucuz" dedi.

"İyi etmişsin Apo" dedim.

"Hep türkü çalar. Haber de olsaydı içinde" dedi.

"Haber de vardır" dedim.

Duvarın üstündeki telin aralığından yanık yanık öten küçücük radyoyu uzattı.

"Bir bulsan haberi de..."dedi.

Kurcaladım. Yerel bir istasyon buldum. Saat başı haber verdiklerini söyledi neşeli bir genç kız sesi. Radyoyu telin aralığından Apo'ya geri verdim.

"Bak, burası hem müzik çalıyor, hem haber veriyor" dedim.

"Türkü çalanını istersek sana geliriz; bulursun" dedi.

Öteki istasyonlara nasıl geçeceğini göstermeyi başka bir sohbete bıraktım. Yalnızca "olur" dedim.

Aradan kim bilir kaç hafta geçmişti. Yaz iyice bastırmış, bunaltıcı sıcaklar hepimizi bezdirmiş, su kıymete binmişti. Apo arada bir uğrayıp kuyudan soğuk su çekiyor, verandanın önünde kovayla duş yapıyordu. Kaldığı evde su deposu çatıda durduğu için musluktan kaynar su geliyormuş, o da ferahlatmıyormuş. Artık Apo'yu bulmak kolaylaşmıştı. Radyosu ya gömlek cebinde ya elindeydi. Mandalina ağaçlarının arasında kimi zaman türküler, kimi zaman popüler şarkılar, bazen de ciddi sesli bir spiker gezinip duruyor, Apo'nun bulunduğu yeri haber veriyordu. Apo artık sıkılmıyordu. Bahçenin bir zamanlar partiler verilen köşesindeki otları temizlemiş, domates, biber, maydanoz ekmişti. Arada bir elinde üç domates iki biberle geliyor, taze salata yapmak için onları kullanmamı ısrarla öneriyordu:

"Bizim oralarda bu kadar büyüğünü hiç yapamamışız, abla. Kocamandır domatesler, baksana. Şeker gibidir üstelik."

Bir akşamüstü bahçeyi sularken yaklaşan radyonun sesini duydum. Apo duvar dibinde belirdi-

ğinde spiker "şimdi haberler" diyordu.

Sohbetimiz sırasında radyoyu kapatmazdı. Bir kulağı radyoda, bazen spikerin söyledikleri üstüne yorumlar yaparak hem beni hem radyoyu dinlerdi. Yine öyle yapıyordu ki, bir habere kulak kabarttım, Apo'ya "Bir dakika, şunu dinleyebilir miyim?" dedim. Radyoyu yaklaştırarak dinlememe yardım etti.

"Bir süre önce vefat eden ünlü iş adamının evinden eşya çalan iki kadın hakkında açılan dava bugün sonuçlandı. Kadınlar hırsızlıktan başka, duruşmalar sırasında iş adamının ailesine ve mahkeme heyetine hakaret ettikleri gerekçesiyle de mahkum edilerek tutuklandılar ve cezaevine gönderildiler."

Radyonun haberine göre oldukça ağır bir ceza almışlardı.

Apo ilgimi görünce meraklandı: "N'olmuş abla? Kimdir o karılar?"

"Senin oturduğun evde otururlardı" dedim, "o adam öldükten sonra gittiler."

Güldü. "Çalıp da gitmişler ha?"

"Öyle" dedim.

"Bizi hırhız var diye çağırdılar ya, demek hırhız karıymış" diye daha çok güldü.

"Öyle" dedim.

"Herifler hırhız karıları durduramamışlar, ta oralardan bizi çağırmışlar" dedi. Çok gülüyordu. "Karıyı dövdün mü hırhızlık filan yapamaz. Bura-

nın herifleri karıya n'apılır bilmezler" dedi.

Eh, durum böyle de değerlendirilebilirdi.

"Gidelim de anlatalım bari."

"Hayrola Apo, nereye gidiyorsun?" dedim.

"Evimize gideriz artık" dedi.

"Bu da nereden çıktı?" diye sordum hayretle.

"Okumayı sökememişiz, ama bu işleri biliriz" diye gülümsedi, "hırhızlar yakalanmışsa bizi salarlar artık."

Dediği gibi oldu.

Bir hafta sonra eline yüklüce bir para tutuşturup işine son verdiler. Apo hemen gitti, kendine gıcır, gıcır bir bavul edindi. Pazara çıktı, sözlüsüne bir sürü kumaş aldı, bavula doldurdu. Bana da bir sürü limon getirdi. "Portakal bulamamışız. Şu reçelinden limonlusunu yap da anamıza götürelim abla" dedi.

Otobüse binmeden birkaç saat önce geldi, reçeli aldı. Parlak bir kumaştan takım elbisesi, yepyeni kasketiyle çok şıktı.

"Gidelim de evlenelim artık" dedi.

"Karını dövme, olur mu Apo?" dedim.

Kocaman güldü. "Dediğin gibi olsun ama abla, dayağı yemezse bizi erkek bellemez. Sonra n'aparız? Bu karıların yaptığı gibi o da bizi aptal yerine koydu mu, olmaz" dedi.

"Aman Apo! O kadın seni aptal yerine koymaz. Sade o değil, kimse koyamaz zaten" dedim.

Sevecen, hatta acır gibi baktı gözlerimin içine.

"Söyleyeceğiz karıya, abla 'dövme' dedi de ondan dövmüyoruz diye."

Sonra sırtıma vurdu.

"Meraklanma dövmeyiz. Şaka yapmışız. Biz karıyı dövmeyiz, hırhız da yapmayız. Biz batılı değiliz" dedi.

Batılı batılı el salladım arkasından; doğuya doğru keyifle gitti.

Mutlu Bey, dolunay ve yaz

Bahar bizimle saklambaç oynuyordu. Sonunda güneşe kavuştuk diye sevinirken kara bulutlar ansızın beliriyor, hınzır bir yağmur tepemizden aşağı iniyor, gök gürültüleri şimşekler onu izliyor, bir dam altı bulunca sevinir oluyorduk. Yazlık diye yapılmış olan evlerimizin iliği kemiği sırılsıklamdı. Rutubetten bezmiş, çamurdan yorulmuş, açık havaya hasret kalmıştık

Sonra bir gün geldi, mavi gökyüzüne yeniden kavuştuk. Ufkun dört bir yanına göz gezdirip kara bulutları arandık inançsız gözlerimizle, ama iki gün geçti, üç gün geçti; bulutlar görünmedi.

Bahar başını çıkarmıştı kara bulutların arasından. Toprak hemen inandı. Çiçekler deli gibi fırladılar. Onca yağmurdan sarhoş olmuşlar, güneşten başları dönmüştü, birbirleriyle yarışırcasına, çıldırmışçasına gözümüzü bürüdüler.

Madem her şey yenileniyordu, biz de kendimizi ufak ufak yenilemeye koyulduk. Erkekler daha sık tıraş oluyorlardı artık; kadınlar yağışlı günlerin partallığını silkelediler üstlerinden; kışın bezginliğini attılar mı, atmadılar mı diye aynaya daha sık bakar oldular. Fazla kilolar göze batmaya başladı. Etli kollar, pembe gerdanlar, tombul baldırlar sergilendikçe endişeler arttı. Bahar yapacağını yapmış, herkesi serseme çevirmişti işte.

Güneşin bulutlardan kurtulmaya kesin karar verdiği o günlerin birinde yenilenmeye başladığımı hissettiğimde fark ettim ki, arabamın da dertleri vardı. O da zorlu bir kıştan çıkmıştı. Beni onca yağmurdan, çamurdan kurtaran arabama iyi davranmak gerekiyordu. Onu aldım küçük sanayi sitesindeki en seçkin tamirciye götürdüm.

Arabama istediğim gibi iyice bakıldı bakılmasına da, en seçkin tamirci bile küçük bir hareketle öne yatması gerekirken kımıldamamakta direnen ön sağ koltuğun inadını kıramamıştı. Sorun tanıdık bir kaportacıya havale edildi. Kaportacı otomobil imalatçıları hakkında iç karartıcı yorumlar yaptıktan sonra, uğraştı, didindi, bir türlü yatmayan ön koltuğumun sökülmesi gerektiğine karar verdi. O güzelim havada sanayi sitesine hapsolmak istemiyordum, epeyce mızırdandım; ama kaporta ustası başka bir çözüm olmadığında direnip başını hafifçe geriye çevirdi, karanlık atölyenin

derinliklerine doğru seslendi: "Mutlu Bey!"

Mutlu Bey geldi. Yaşı belirsiz insanlardandı. Yüzü gencecikti, ama gözleri yaşlı bakıyordu. Kestirmeden süzdü beni, hakkımda bir fikir edinince başını önüne eğip koltuğu sökmeye koyuldu. Üstünde kazaklığını kim bilir ne zaman yitirmiş, her santimetre karesinde üçer delik bulunan bir şey vardı. Saçları tozdan keçeleşmiş, pantolonu yağdan parlamış, ayakkabıları ayağını terk etmek için fırsat kollarcasına bitmiş, tükenmişti. Elleriyse hızlı çalışıyordu. Koltuğu hop! diye söktü, aldı, götürdü.

Bekledim, bekledim, beklerken de sanayi sitesi ahalisini seyrettim. Güneşin gevşettiği bir sürü erkek iş yapmayı hiç de istemediğini saklamadan çalışıyor, bolca çay içiyor, bolca gülüşüyor, dedikodu yapıyor, şakalaşıyor, tavla oynuyordu. Koşuşan çıraklara bağırılıyor, işler ertesi güne atılıyor, yaklaşan akşamın rakı sofraları hayâl ediliyordu. Bahar havası yağ lekeli sanayi sitesini değiştirememişti belki, ama insanlarını altüst ettiği besbelliydi.

Sonunda Mutlu Bey kucağında ön koltukla döndü. Yüzüme bakmadan koltuğu kızağa yerleştirdi, paspasın üstüne bıraktığı vidaları alıp işine koyuldu. Bir sigara yaktım. İşin sonuna gelmiştik; güneş batıp sıcağını ayaza teslim etmeden önce taze bahara geri döneceğim için pek hoşnuttum.

Derken Mutlu Bey araba koltuğunun önünde yere yapışmışçasına eğdiği başını çevirdi, bana baktı. Bu bakışı hiç beklemiyordum. Suskun çehresindeki sıkıntı bahar öncesinin kara bulutları gibi kaplayıverdi ortalığı. Ses etmeden bekledim. Bakıyordu.

"İnsanın canı sıkılıyor" dedi, ansızın.

"Hayrola?"dedim yalnızca.

"İnsanın öyle canı sıkılıyor ki, kimseyi göresi gelmiyor bazen" dedi.

Hâlâ bakıyordu. Bir yanıt bekliyordu. Nasıl bir yanıtın onu rahatlatacağını gözlerinin içinde aradım, ama ipucu vermiyordu. Birden, kendiliğimden buldum.

"Dolunayda böyle olur" dedim, "ay iyice büyüyünce insanın canı sıkılır."

"Şimdi ay büyük mü?" dedi.

"Tabii. Dün gece dolunaydı" dedim.

"Ya..." dedi. Düşünürken yine bana bakıyordu, işini de unutmuş gibiydi.

Sordu: "Peki ne zaman geçer bu ay sıkıntısı?"

Yanıtım hazırdı zaten.

"Hemen" dedim, "birkaç güne kalmaz biter. Ay küçülünce bir şeyin kalmayacak; göreceksin."

Başını yeniden önüne eğdi, vidalarına geri döndü. Nedense içim rahat etmemişti.

"Bahar yorucudur. Bilir misin? Bahar yorgunluğu diye bir şey vardır. İnsanın canı hep uyumak is-

ter" dedim. Atmış, ama tutturmuştum.

"Öyledir. Bir köşede kıvrılıp kalmak ister insan" deyiverdi. "Zaten yaz gelecek..."

"İyi ya" dedim, "İnsan kendini daha iyi hisseder yazın."

Yine başını kaldırdı. Vidaları yere bıraktı.

"İnsan yazları daha çok sıkılıyor" dedi.

"Öyle mi?" dedim.

Galiba anlamadığım bir konuya girmiştim. Konuyu değiştirsem açılır mıydı sohbet?

"Nerelisin ki sen?" diye sordum.

Besbelli uzaklardan bir yerden gelmişti. İklimi farklı bir yerden. Ege kıyısının yangınlı yazlarına alışamamıştı da ondan sıkılıyordu. Öyleymiş. Ülkenin doğu sınırında bir ilin, sonra bir kasabanın, ardından köyün adını düzgün, düzgün söyledi.

"E, soğuk yerden gelmişsin. Bak burada üşümek yok; niye sevmiyorsun ki yaz aylarını?" diyecek oldum.

Ne anlayışsız, nasıl da bahar vurgunuydum. Öyle sorulur mu?

"Nesi var ki yazın sevilecek?" dedi. "Herkes denize giriyor, kararıp buraya geliyor. Biz işlerini yapıyoruz. İnsan bakıyor, bakıyor, canı sıkılıyor."

İnsan sıkılır elbet.

"Kaç yaşındasın Mutlu Bey?" diye sordum.

"On sekiz" dedi.

Umarsızdım. "Kaç para veriyorlar sana?" diye

sordum.

Gülünç bir rakam söyledi. İlerideki kasabada, akrabalarının yanında kalıyormuş. Gidip geliyormuş onca yolu. Yol parası da vermiyorlarmış. İşe alırken söz vermişler, getirip götüreceklermiş, ama sözlerini tutmamışlar. İnsan mecburmuş, bir işe başlayınca devam etmeliymiş. Yoksa ayıp olurmuş.

Sustum. Bekledim.

"İnsan yaz sıcağında başka türlü sıkılır" dedi.

Bende söyleyecek laf bitmişti. Bari dinlemeyi becerseydim...

"İnsan yaz sıcağında ortalığa bakar, bakar da gezip tozmak ister. Gezip tozamayınca başka türlü sıkılır" dedi.

Yine başını eğmiş vidalarla uğraşıyordu, ama konuşmayı sürdürdü:

"O zaman da akşam olunca insan hayata küser."

"İnsan hayata küsmemeli" dedim. "Hayat her zaman bir sürü güzel şey hazırlar insana. Küsersen o güzel şeyleri göremezsin."

"Meselâ... şöyle... bir arabası olsa insanın..." dedi.

"O zaman da başka şeylere sıkılır" dedim.

"Parası olursa, sıkıntısı azalır" dedi.

"Şimdi sıkıntını para çözecek gibi görünüyor, ama o zaman sıkıntını o da çözemezdi" dedim.

Dediklerime inanıp inanmadığımı lütfen sormayın.

"Parası olanlar sıkıntılı değil; insan yüzlerinden anlıyor" dedi.

"Belli etmemeyi öğrenmişlerdir" dedim.

Sustu. Suskunluğu koltuğu yerine iyice yerleştirene kadar sürdü.

"Bitti" dedi. Tornavidasını alıp gitti.

Ustaya gittim. Parasını verdim. Mutlu Bey'i arandım. Atölyenin karanlık bir köşesinde buldum. Ustaya verdiğim paranın yarısını ona uzattım. Yerinden kımıldamadı. İhtiyar bakışlarıyla tersledi beni.

"Lütfen alır mısın?" dedim.

"Almam" dedi.

"Ama, al! Çok uğraştın" dedim.

"Bana acıdın da ondan para veriyorsun" dedi.

"Vallahi sana acımadım Mutlu Bey. Acınacak tarafın yok ki..." dedim.

"Yok, ama sen yine de bana acıdın; ben gördüm" dedi, "İnsan görür."

"Biliyorum, görür. Ama sen yine de al."

"Rahat edeceksen alayım" dedi. Aldı.

Yine de rahat edemedim.

Yılmaz Çocuk ve anası

Günle gecenin eşitlenmesine az kalmıştı. Mevsim beklediğimizden hızlı değişiyordu. Yakında güneşli saatler iyice artacak, gün geceden uzun olunca geceleri hızlı, günleri doyasıya yaşayacaktık.

Ilık, ama nemli bir gece başlıyordu. Ortalık portakal çiçeği kokmaya yeni başlamıştı. Kurbağa sesleri, köpek ulumaları, baykuş çığlıkları dışında, hiçbir şey ıssız gecenin huzurunu bozamaz gibi geliyordu insana.

Nicedir gündüzü bahar yorgunluğu basmış, geceyi özletir olmuştu. Gece başlar başlamaz kedimi eteğimin dibine alıp sedire kıvrılmıştım. Kitap okuyordum.

Köpek sesleri arttı; birininki iyice yükseldi, yakınlaştı. Bahçede kuru dallar hışırdadı. Pencereden bir cep fenerinin ışığı hızla geçti.

Gelenler vardı.

Kımıldamadım. Sedirimde rahattım.

Bağıran benim köpeğimdi; öylesine haykırmaya başlamıştı ki, dayanamadım, perdeyi aralayıp baktım. Bahçe kapısındaki lambanın cılız ışığında neler olup bittiğini görmeye çalıştım.

Kapının önünde iki adam duruyordu. Birinin elinde cep feneri vardı. Köpeğim, eline geçirse parçalayacakmış gibi karşılarında dikilmiş, havlayıp hırlıyordu. Bir şey yapacağı yoktu; ama ikinci adam çok korkmuş olmalı ki, iyice karanlıklara çekilmişti.

Kalktım. Sokak kapısını açtım. Bahçe kapısına doğru birkaç adım atıp seslendim:

"Ne istiyorsunuz?"

Cep fenerli adam, tanıdık bir ses ve bildik doğulu aksanıyla yanıtladı:

"Ablam! Benim, ben. Köpeği bağla gözünü seveyim; arkadaş korkmuştur."

Birkaç bahçe ötedeki iki göz taş evde Türkçe bilmeyen karısı ve boy boy sekiz çocuğu ile oturan adamdı. Süt, yoğurt, yumurta, peynir satardı; ben de alırdım.

Yine sordum:

"Hayrola? Gecenin bu saatinde... N'oldu?"

"Ablam! Arkadaşın küçük oğlan ateşlenmiş, yanıyor. Hastaneye atıversek dedim."

Kapıları açtım. Pabuçlarını çıkarıp eve girdiler. Laf olsun diye yaktığım tembel ateşin önünde durdular.

Çocuğu hasta olan adam çekingendi, gözlerini benden kaçırmaya çalışıyor, genellikle önüne bakıyordu. Gecenin o saatinde hiç çekinmeden evine iki adam alan kadının sağlam ayakkabı olmadığından kuşkulandığı besbelliydi. Çevreye kaçamak bakışlar atıyor, sanki odanın alışık olmadığı ortamından ev sahibine ilişkin ipuçları çıkarmaya çalışıyordu.

Çocuk kim bilir kaç gündür öksürüyormuş. Gece vakti ateşi çok yükselmiş. Yok, bayılmamış, gözü filan da kaymamış. Ama, ha böyle -şömine-dedeki ateşi gösterdi- kavruluyormuş gövdesi. Anası bayılır da bir daha ayılmazsa diye korkmuş. Benden başka arabalı kimse yokmuş tanıdıkları. Zaten o saatte, o yollardan kim gidermiş hastaneye?

Sedirime acıklı bir bakışla veda ettim. Hızla giyindim.

Daracık yolun bir köşesinde, kapkaranlık gecenin içinde, battaniyeye sardığı çocuğu kucağında bekleyen anayı aldık, Devlet Hastanesi'ne doğru yola koyulduk.

Tanıdık komşu bizimle vedalaştı, Türkçe bilmeyen karısıyla sekiz çocuğunu yalnız bırakmamak için hızla karanlığa daldı.

Baba yanıma oturmuş, karısıyla çocuğunu arka koltuğa yerleştirmişti. Arkadan hiç ses gelmiyordu. Baba kasketini dizine koydu, kolunu pencere-

den çıkardı, kısacık yol boyunca art arda iki sigara içti. Tam üçüncüyü yakıyordu ki, sordum:

"Adınız neydi?"

"Ahmet'tir" dedi.

"Ahmet Bey, çocuk öksürüyor demiştiniz..."

"He, ya..." dedi.

"Eh, isterseniz sigara yakmayın artık. Zaten neredeyse geldik" dedim.

Ses etmedi. Göz ucuyla baktım. Sigarayı pakete geri koyuyordu.

Acil servisin kapısına doğru yürürken ana ile çocuğun yüzlerini ilk kez gördüm. Ceylan gözlü, kara kaşlı, ak tenli bir kadındı. Otuz yaşında ya var ya yoktu. Oğlu da tıpatıp ona benziyordu. Battaniyenin içinden iri iri bana baktı. Sessiz sakin bir oğlancıktı.

"Adı ne?" diye sordum anasına.

Ana ilk kez konuştu gözlerini benden kaçırarak "Yılmaz Çocuk" dedi.

Servise girmiştik. Sohbet kesiliverdi. Soluk alamadığı için oksijen tüpüne bağlanmış hayli yaşlı bir adam kıyameti koparıyor, sigara içmemesi gerektiğini söyleyen gencecik doktoru var gücüyle haşlıyordu.

"Ben altmış yıldır içerim bu mereti!"

"O yüzden bu hale gelmişsin işte!"

"Bir altmış yıl daha içerim. Bana bir şey olmaz. Sigaradan değil bu. Soğuk su içtim."

Doktor söylenerek hastanın yanından uzaklaşırken bizi gördü. Herkesi kısaca süzdü, sorgulamak için beni seçti.

"Çocuk mu hasta?"

"Evet" dedim, "yüksek ateşi varmış."

"Neyiniz oluyor?"

"Komşum" dedim.

Anaya döndü.

"Başka nesi var?"

"Öksürmüştür, çok..."

"Ne zamandan beri?"

"Bilmem. On gün mü olmuştur, ne..."

Doktor kızdı.

"Aklınız neredeydi bu gece yarısına kadar?"

Ana önce kocasına, sonra bana baktı, çocuğu göğsüne bastırdı, gözlerini kocaman açıp bağırdı:

"Söylemişim, söylemişim de, götürmemiş bu."

Hepimiz dönüp Ahmet Bey'e baktık. Kasketini çıkardı, eline aldı, evirdi çevirdi, ses edemedi.

Doktor çocuğu muayene ederken anaya sordum:

"Kaç yaşında?"

"Beş olmuştur, biraz geçmiştir" dedi.

"Kusura bakma ama, adı niye Yılmaz Çocuk? Yani sonundaki 'Çocuk' n'oluyor?"

"Evde bi tane daha Yılmaz var ya... Karışmasın diyedir" dedi.

"O Yılmaz kim?"

"Emmi oğlu."

"Kimin?"

"Yılmaz Çocuk'un."

"Amcasının oğlu, yani Ahmet Bey'in kardeşinin oğlu, öyle mi?"

"Öyledir."

"Sizinle mi kalıyor?"

"He, ya. Babası şehit düşmüştür ya..."

"Nerede?"

"Ha, orda işte, dağlarda."

"E, anasına n'oldu?"

"Evlenmiştir bi daha."

"Ee?"

"Adam istememiştir Yılmaz'ı."

"Anladım. O yüzden yanınıza aldınız."

"N'apcaktık?"

Öyle ya... Baba şehit, ana dul. Hem de besbelli genç bir dul. Kısmeti çıkınca evlenip gitmiş. Oğlanı istemez tabii adam. Kendi çocukları olsun ister, elin oğlunu n'apsın?

"Öteki Yılmaz, yani emmi oğlu, o kaç yaşında?"

"Sekiz olmuştur."

"Okula gidiyor mu?"

"Gitmemiştir."

"Niye?"

Sıkıldı. Yemenisini kurcaladı. Biraz daha sıkıştırdı. Ben gözünün içine bakmayı sürdürünce, istemeyerek de olsa sorumu yanıtladı.

"Türkçe'yi iyi konuşamamıştır" dedi.

"E, n'olacak?" diye sordum.

Omuz silkti.

"N'olacak," dedi, "emmisi gibi işte."

"Yani?"

"Duvar yapmak için okumak lazım değildir. Koyarsın taş taş üstüne, para kazanırsın."

"Ya Yılmaz Çocuk?" diye sordum.

"N'olmuş ona?"

"O da mı babası gibi olacak? Yani duvar mı yapacak? Okula gitmeyecek mi?"

Omuzları dikleşti.

"Olur mu?" dedi. "Benim oğlanlar okuyacaktır."

"Kaç tane var?"

Ahmet Bey acil servisin perdeleri arasından soruyu yanıtladı.

"Beş tane abla. Hepisi de erkektir" dedi.

"Maşallah!" dedim, anaya, "cesur kadınsın. Nasıl baş ediyorsun beş oğlanla?"

"Ben istememişim ki..." dedi kadın.

"Ahmet Bey mi istedi?"

"O istemiştir elbet. Bakan o değil ya!"

Doktor Yılmaz Çocuğun yanından çıktı, hemşireyi çağırdı:

"Hemşir'anım soğuk kompres yapın. Ardından da bir iğne. Ateş otuz dokuz buçuk."

Hemşire tedirginlikle bizlere baktı.

"Ama doktor bey..." diye mızırdandı.

"N'oldu?" dedi doktor.

"Biliyorsunuz..."

Doktor önce anlamadı. Sonra suratı karıştı. Başını salladı.

"Ha, evet. Unuttum. O zaman yalnızca iğne yapın."

Tutamadım kendimi, sordum:

"Soğuk kompres neden yapılmıyor?"

Doktor bana dikkatle baktı. Yanıtlayıp yanıtlamamakta kararsızdı. Genç, kumral, temiz yüzlü, doğulu tipinde, ama bıyıksızdı. Dalgın bakışları kararsızlığını gizlemeden dolaştı üstümde. Dertli dertli içini çekti, başını önüne eğdi.

"Belediye suyumuzu kesti" dedi.

Ne diyebilirdim?

Hemşire elinde enjektörle perdenin ardına süzüldüğünde Ahmet Bey iğne korkusunu gizleyemeden, kocaman açılmış gözleriyle kendini dışarı atmıştı. Anası Yılmaz Çocuğun yanına koşturdu.

"Demek çok çocuk istedin Ahmet Bey?" dedim.

"He ya," dedi, "On, on beş... istemişim, ama daha olmamış."

"Aman, n'apıyorsun?" dedim, "nasıl bakarsın onca çocuğa? Bak, biri ateşleniyor, neler geliyor başınıza."

"Allah büyüktür" dedi.

Sustuk.

"Daha yapacağım. Çok çocuk yapacağım" dedi Ahmet Bey.

Perdenin ardından Yılmaz Çocuğun inlemesi duyuldu, duyulduğu gibi de kesildi.

Hemşire boş enjektörle çıkarken bana baktı.

"On dakika bekleyeceksiniz; ateş düşmezse doktor beye haber vereceğiz" dedi.

Ana usulca perdenin ardından çıkmıştı.

"Geçmiş olsun" dedim.

"Sağ ol" dedi küçük bir sesle. Kocasına, Ahmet Bey'e döndü.

"Çocuk yapmak bitmiştir!"dedi.

Ahmet Bey hazırlıksız yakalanmıştı. Artık anlamıştım; ne yapacağını bilemediği zaman elini oyalamak için kasketiyle oynuyordu. Bu kez de kasketi başına geçirdi. Sert bir sesle azarladı karısını:

"Yapıcam dediysem yaparım. Sen sus!"

Ana Yılmaz Çocuk'la uğraşırken gevşeyen yemeniyi sıkıştırdı, hiç acele etmeden fısıldarcasına son sözünü söyledi kocasına:

"Yılmaz Çocuk son çocuktur."

Ahmet Bey anlayamadığım bir şeyler mırıldandı. Türkçe'ye benzemiyordu.

Ananın sözü bu kez banaydı.

"Ona söylememişim" dedi, "anamdan billeziğini istemişim, bozdurup ameliyat olmuşum."

"Ne ameliyatı?" diye sordum.

"Bağlatmışım" dedi, "bağlatmışım ki, çocuk ol-

masın. Başka karı alırsa, bilmem. Benden çocuk bitmiştir. Yılmaz Çocuk son çocuktur."

Ahmet Bey kafasından kasketi çıkardı, eline aldı, inanamaz gözlerle karısına bakakaldı.

"Bir cıgara..." deyip acil servisin kapısından fırladı, kendini açık havaya attı.

"Sahi mi söyledin?" diye sordum anaya.

"Doğruyu söylemişim elbet" dedi, "ona söylememişim ama, öğrenmiştir şimdi."

Perdenin ardından Yılmaz Çocuğun sesi geldi:

"Ana! Susadım."

Ana çevreye bakındı, acil servisin kapısını açtı, dışarı çıktı.

Camlı kapının ardında Ahmet Bey'e bir şeyler söylediğini gördüm. Ahmet Bey kasketini başına geçirip uzaklaştı.

Ana geri döndüğünde dikkatle baktım yüzüne.

"Ne dedin ona?"

"Git de oğlana su bul demişim." İlk kez güldü. "Peşinden başka oğlan gelesi yok. Bilir de, ondan öyle seğirtir. Gördün mü?" Çocuksu bir neşeyle ekledi: "Eskiden olaydı, git de sen bul derdi. Artık diyemez!"

Kış gecesi ve silah

Kış geç geliyordu. Ekim ılık bir yaz ayı gibi geçmiş, Kasım yaz sonu güneşini unutturmamış, güz boyunca tek bir damla yağmur düşmemişti. Kış yüzü görmemiştik henüz. Bir gece, tek bir gece, sabaha doğru kopan fırtına ağaçlardaki yeni olgunlaşmaya başlayan meyvelerin cılızlarını döktü, kentin yazdan kalma pislikleriyle birkaç bisikleti denize sürükledi, hazırlıksız yakalanmış birkaç tekneyi hırpaladı, insanların uykusunu iki-üç saat böldükten sonra, gün doğuşuna yakın yatıştı; herkes yorgun bir uykudayken parlak bir güneş doğdu. İnsanlar fırtınanın sersemliğiyle uyanmış, ne olup bittiğine bakmak için evlerinin önüne çıkmışken, güneş aylardan Kasım olduğunu unutup azgın bir sırıtışla üstümüze saldırdı, biz de kış aylarını yaşadığımız gerçeğini bir yana atıp mayolarımızı aldık, terk edilmiş kıyılarda unutulmuş köpeklerin arasından denize koşuştuk.

Üşüdük üşümesine, ama öylesine mutluyduk ki, üşümeye bile değmişti. Yasak meyveyi tadan Adem babamız gibiydik. Derilerimiz tavuk derisi gibi olmuş, Kasım güneşinin altında Ağustos insanı tavrıyla uzanmışken sırıtışlarımızın soğuktan mı, mutluluktan mı olduğu belli değildi.

Böylesin esrik, azgın, hatta günahkâr görünen bir gün, kış aylarına uygun bir biçimde, saat 5'e doğru bitti. Küskünleştik, yün hırkalarımıza büründük, alacakaranlığın egemen olduğu, odun ateşi kokan sokaklardan geçerek evlerimize döndük.

Gece de kış gecelerine benzemiyordu. Ay karanlığı vardı. Yıldızlar öylesine parlaktı ki, mehtabın ışığını aramadan geçiyorduk mandalina, kurtlu ayva, biraz portakal, fare yeniğiyle delik deşik nar, biraz da limon dolu bahçelerden. Anızlar yakılmıştı rüzgârsız gecenin şerefine. Gecikmiş birkaç sünnet düğününden türküler yankılanıyordu. Beceriksiz avcıların akşam eve kuş götürmek için çabaladıklarını anlıyorduk silah seslerinden. Gece kentlerin en hareketli saatlerinde en ağır suskunluğu getirmişti köyden dönme kentimize.

Boynumuz bükük, biraz da şaşkın, evlerimize girdik. Doğrusu haklıydık şaşırmakta. Bal gibi bir yaz günü geçirmiştik kısa da olsa, derken ansızın kışa benzetemediğimiz bir kış gecesine girmiştik. Ne yapacağımızı bilemedik. Çoğumuz günün yaz

coşkusunu sürdürüp buz gibi gecenin ortasında bahçelerde dolaştı durdu. Üşümeyi erkekliğe sığdıramayanlar ertesi gün hapşırıyordu.

Evimin terasında ne yapacağımı düşünüp duruyordum. Dengem bozulmuştu. Günümün bütün dengesi kaçmıştı. Sigara yakıp ay karanlığına duman üfürüyordum.

Az ötede bir gece ateşi titriyor, kızıl-sarı ışığın aydınlattığı durgun bir duman görünüyordu. İki-üç gün önce şap aşısı olmuş sığırların böğürtüsü dışında öyle bir sessizlik vardı ki, sanki dünya hiç savaş yaşamamıştı, sanki hiçbir kadın erkeğini aldatmamış, hiç kimse sevdiğine yalan söylememiş, hiçbir insanoğlu elini kana bulamamış, sınav kapısında hiçbir öğrenci ağlamamış, dünya kabuğu insanoğullarının yuvalarını başlarına hiç yıkmamış, kimse kimseye "bana bunu neden yaptın" ya da "ben sana ne yaptım ki bunlara layık oldum" dememiş gibiydi. Huzur işlemişti her canlının hücresine; gerisi inanılır gibi değildi. Gerçek her şeye vız geliyordu. Ya da her şey öyle sanıyordu. Kent ile dağın buluştuğu bir noktadaydık ve orada doğa uygarlığı yok sayacak fırsatı yakalamış, var gücüyle kullanıyordu. Herkes evine çekilmişken doğanın özgürce dolaşması, başına buyruk davranıp insanlığı yok saymasıydı bu.

Hiç olmazsa izleyebilirdim. Hiç olmazsa casusluk ederdim insanlık adına, doğanın bizden ha-

bersiz neler karıştırdığına bakabilirdim.

Gözümü karartıp terastan çıktım, ağaçların arasından fırtına kokusunun hâlâ buram, buram tüttüğü ıslak toprağa ulaştım. Issızlık büyüleyici bir güçle içine çekiyordu insanı. Zaten böylesine durgun, bekleyiş içindeki bir dünyadan tekdüze bir ev ortamına girmek o dünyaya ihanet gibiydi. Birkaç adım attım, durdum. Bir ağaç kadar kıpırtısız, o dünyanın bir parçasıymış gibi durmayı becermeye çalıştım. Biraz becerdim sayılır.

Belki daha da becerecektim.

Karanlığın içinden hain bir erkek sesi, "Ne işin var ulan burda!" diye bağırana dek. İki bahçe öteden, cılız bir ampul ışığının aydınlattığı perişan bahçe evinin zavallı terasından geliyordu bağırtı. Ortalıkta ben, o bahçe evinin terasındaki tanımadığım insanlar, sığırlar ve gece kuşlarından başka kimseler yoktu. Ses de yoktu, kımıltı da. Sanki her şey bize bağlıydı.

Yüreğim deli gibi çarpmaya başladığında durgun dünyayı taklit etmeyi becermiş olduğumu anladım. O hain ses benimle birlikte her şeyi bozmuştu. Artık yıldızlar o denli parlak değildi. Boynum yine bükülmüştü. Tek bir cümle, bir tek hain cümle yetmişti işte. Son derece rahat girdiğim karanlıktan aynı derecede zorlukla çıkıp tekdüze ev ortamıma ulaşmak için hızla yola koyuldum.

Derken başka bir sesten ikinci cümle geldi. "Dur bi dakka abi."

Bu daha hain bir sesti. Kısıktı, ama ağaçların arasından gizlice geçip insanı can evinden vuracak kadar sinsiydi. Ödüm koptu. Durakladım, ama hemen ardından üçüncü cümleyi duymadan eve varmam gerektiğini düşünüp yine hareketlendim.

Koşar adım, daha önce yumuşacıkmış gibi gelen toprakta ikide bir tökezleyerek, terasın yolunu kestirmeye çalışırken kaçınamadım üçüncü cümleden: "Anasını ... tiğimin herifi!"

Hemen ardından, "ulan, yaktım sizi be!"

Üç el silah sesi ben eve girdikten beş on dakika sonra duyuldu.

Zaten sabaha karşı yeni bir fırtına çıktı.

Birkaç tekne daha batmış.

Postacımız ve karısı

Küçücük bir köydü bizimki: İki bakkal, iki kahve, bir kasap, bir ilkokul, bir fırın, kıyıda bir eczane, biri kıyıda biri köyde iki küçük cami, koca bir kumsal. Oteller, pansiyonlar, lokantalar bizim sayılmazdı. Onlar yabancıları ilgilendirirdi. Asıl önemlisi koyu yeşil üstüne turuncu benekli bir örtü gibi köyün göbeğine yerleşmiş, labirentlerinde kaybolduğumuz mandalina bahçeleriydi.

Bu küçük köyde kimsenin halinden yakındığı söylenemezdi. Önemli işler köyde halledilemediği için kasabaya inmekten gocunan yoktu. "Bir derdiniz var mı?" diye soran çıksa, belki "postanemiz yok" denebilirdi. Evet, köyün ille de bir derdi aranacaksa bu bir dertti. Kimsenin evine mektup gelmiyordu. Köy meydanındaki kahvenin bitişiğinde bir odaya yerleşmiş olan muhtarlığa geliyordu mektuplarımız. Aramızda kasaba postanesinden posta kutusu edinmiş birkaç ayrıcalıklı ve önemli

kişi vardı elbette. Ama çoğunluk mektuplarını muhtardan almak zorundaydı.

Muhtara gelince; kasap dükkânı onun için her şeyden önemliydi. Muhtarlıkta bulunmayı pek sevmezdi. O yerinde oturmayınca da bizler çoğu zaman odanın perdesiz camına alnımızı dayayıp içeriyi gözetleyerek mektubumuz olup olmadığını anlamaya çalışırdık. Masanın bir köşesinde duran eski ahşap kutuda zarflar varsa, kasabadan mektuplar gelmiş demekti. Ya köy kahvesinde biraz zaman geçirip muhtarı bekler, ya da evlerimize dönerken bu adamı ancak sabahın erken saatlerinde yakalamanın mümkün olduğunu kendimize bir kez daha anımsatırdık.

Hoş..."Postanemiz olsa n'olacak?" diye avunmuyor da değildik. Hangi aklı evvel dalacaktı mandalina bahçelerinin girdabına? Zaten köyün merkezinde oturanlar dışında kimsenin adresi yoktu ki. "Seranın yanındaki yolun ucundan sağa dön, iki katlı taş evden elli metre sonra sola dön!" ya da "çapkınlardan Ali'nin bahçesinin denize doğru bitişiği" gibi tariflerle mektup dağıtılır mıydı?

Günün birinde postanemiz, içinde de bir postacımız olursa, adam mutlaka köyü bilmeli, diye düşünüyorduk. Yoksa çekeceği vardı.

Galiba muhtarın kapısında bekleşmekten de biraz hoşlanıyorduk. Üstelik alışmıştık.

Kış sonuydu. Bahar yüzünü göstermemişti, ama kokuları geliyordu. Kuytularda birkaç genç ağaç çiçeklenmeye hazırlanıyordu. Yeşilin rengi de, sabahın ışığı da değişmişti.

İlkokul bahçesinde bir faaliyet başladı. Odunluk ya da depo olarak kullanılmak üzere yapılmış, ama kimsenin kapısını açmadığı tek gözlü kulübeyle birileri pek yakından ilgileniyordu. Hem de ellerini pek çabuk tutuyorlardı. Birkaç hafta içinde kulübenin çatısı, duvarları, pencereleri elden geçti, telle bağlı ahşap kapısı söküldü, yerine kocaman, demir bir kapı takıldı.

Köy merkezinden geçen herkes bu faaliyetin uyandırdığı meraka teslim olmuştu. Merak doruktaydı, ama kimse kahvedeki rahat sandalyesinden kalkıp neler olup bittiğini soruşturmak istemiyordu. Hayâl gücüne güvenerek dedikodulara katkıda bulunmak daha keyifli değil miydi?

Dedikodular çeşitliydi: İlkokula İstanbul'dan bir öğretmen atanmış; "Lojman olmazsa gelmem" demiş. O yüzdenmiş bu inşaat. Hakkında kimsenin bir şey bilmediği, hatta kadın mıdır erkek midir diye tartışmalara neden olan hayâl ürünü öğretmen ağır eleştirilere uğradıktan sonra bu söylentinin aslı astarı olmadığı anlaşıldı. Ardından kısa ömürlü bir dedikodu daha peydahlandı: Sağlık ocağına birkaç ay önce atanmış olan ebeye ev yapılıyormuş. Bunu ebenin bizzat kendi, hem de sert

bir biçimde yalanladı. Minibüs sahibi olan aslan gibi bir nişanlısı, onun da kim bilir kaç tane evi, tarlası, zeytinliği, bilmem nesi... varken o kulübeye asla tenezzül etmeyeceğini köy meydanında gereğinden fazla yüksek bir sesle açıkladı. Zaten o denli kısa zamanda adamı nasıl da karısından ayrılmaya ikna edip çatır, çatır nişanı bastığı görüldüğünde hakkında yorum yapılabilmesi için yeterince malzeme yaratmıştı. Bu karanlık suratlı, yaygaracı kadının yeni bir dedikodunun kahramanı olmasına izin vermek kimsenin içinden gelmiyordu.

Birkaç hafta süren dedikodu dalgası inşaatın önüne bir PTT kamyonetinin gelmesiyle şıpın işi duruluverdi. İnanılır şey değildi! Bir postanemiz mi oluyordu yoksa?

PTT kamyonetinin sürücüsü bu soruyu bir çırpıda yanıtladı, hem de somut bir biçimde: Kamyonetten çıkardığı "Postane" tabelasını binanın duvarına dayayarak. Tabelanın kulübenin giriş kapısı üstüne çakılışını neredeyse gözlerimiz yaşararak izledik. Bir postanemiz olacağı kesinleşmişti. Hatta bu işe olmuş gözüyle bile bakılabilirdi.

Kamyonet şoföründen daha fazla bilgi almanın deveye hendek atlatmak olduğunu yarım saatlik bir çabadan sonra anlamıştık. Aramızdan biri ertesi gün kasabaya ineceğini, merkez postaneden her şeyi öğrenip bize anlatacağını söyleyince rahatla-

dık, bağrımıza merakımızı basıp evlerimize dağıldık.

Birkaç gün içinde herkes her şeyi öğrenmişti. Postanemizin açılışı milli bayramdan bir gün önce yapılacak, böylece kulübenin süslenmesi için ödenek bulunmuş olacaktı. Üstelik bu açılışa kasaba kaymakamının, belediye başkanının, hatta vilayetten birilerinin geleceğini öğrenmemiz iyi olmuştu. Çevre köylerde oturan ahbaplarımıza telefonlar yağdırıp bu önemli günümüzde bize katılmalarını rica ederken hafifçe nispet yaptığımızı saklamanın alemi yok. Tek üzüntümüz açılış gününe dek üç hafta kadar olması, bizim ise bu hareketsiz, donuk süreyi nasıl atlatacağımızı bilemeyişimizdi. Neyse ki coşkulu bekleyişler zamanı kısaltıyor. Göz açıp kapayıncaya kadar geçti günler.

Önemli gün geldiğinde doğa da keyfimize eşlik ediyordu. Azgın yağmurlar ansızın kesilmişti; o sabah gözümüzü parlak mavi bir gökyüzüne açmıştık.

Giyinip kuşanıp tören yerine gittik.

Kulübeye üstüne bol gelen, kocaman bir bayrak asılmış, demir kapıya da kırmızılı beyazlı parlak bir kurdele gerilmişti.

Ortalıkta bizden başka kimseler yoktu.

Toprak meydancıkta kalakaldık. Kime başvuracağımızı, törenin başlatılması için ne yapacağımızı bilemiyorduk. Mütevazı kalabalığımız gitgide kü-

çüldü. Öğleye doğru meydancıkta inatçı birkaç kişiden başka kimse kalmamıştı. Onlar da bir süre sonra güneşin altında bekleşmekten yıldılar, meydancığı kolayca görebilecekleri bir kahve masasının çevresinde toplaşarak birer çay söylediler. Tam çaylarına eşlik etsin diye ne yiyebileceklerini tartışıyorlardı ki, kapkara iki makam otomobili ile kasabanın belediye zabıtasına ait bir minibüs büyük bir cakayla kulübenin önüne yanaştılar.

Kahve bir anda meydana boşaldı. Kalan tek kişi törenden yoksun kalmalarını istemediği dostlarına haber vermek için telefonun başına koşan tombul kahveciydi.

Makam otolarından belediye başkanıyla kasabanın posta müdürü inmişti. Belediye zabıta memurları ise meydanı dolduran küçük kalabalığı hizaya sokmak gerekli mi, değil mi diye, kuşkulu gözlerle bize bakıyorlardı. Böyle bir çabaya gerek olmadığına karar vermiş olacaklar ki, varlıklarını bir ağacın gölgesinde sergilemeyi tercih ettiler.

Tören gecikmiş olsa da başarılıydı. Her şey usulüne uygun olarak yapıldı. Belediye başkanı PTT müdürünün verdiği pırıl pırıl bir makasla kurdeleyi kesti. Alkışlar içten ve coşkuluydu. Küçük heyet ile kalabalık zabıta memurlarının gözetiminde, düzenli bir biçimde kulübeye doluştu. Boş rafları, eski ve hantal metal masayı, muhtar/kasabın bağışladığı çalınca içinde rengârenk ışıklar yanan

saydam telefonu, sac sobayı, cilası dökülmüş metal askılığı ciddiyetle inceledik. Herkes durumdan hoşnut kalmış olmalı ki kulübe hemen terk edildi. Kasabanın posta müdürü demir kapıyı kilitledi, anahtarı cebine attı. Ardından belediye başkanı gibi o da makam arabasına binip gitti.

Evet, artık resmen bir postanemiz vardı, ama kapalıydı!

Yaz gelmiş, herkes büyük kentlerden gelecek kalabalıktan payına düşen kısmıyla baş etmek için önlemlerini almıştı. Konukseverlikte kararlı olanlar açılır kapanır yatakları boş duran odalara çoktan yerleştirmişti. Müzmin yalnızlar ise çalan telefonlara yanıt vermemekte ısrar ediyordu. Bu iki gurup arasındaki tek ortak davranış köy meydanından her geçişte bir türlü hayâlden gerçeğe dönüşemeyen postanemizin kilitli kapısına acıklı bakışlar atmaktı.

Haberi kahveci vermiş.

Bir cumartesi akşamı yatsı ezanı okunduktan sonra bir adam gelip postanenin kapısını açmış. Kim bilir nicedir kapalı durmaktan sıkışmış olan kilidi açabilmek için epeyce uğraşmış. Bu arada meydanın kıyıcığına bıraktığı iki koca çantadan birine kahvecinin köpeği bacağını kaldırdığı gibi... (Bu kısmını kahveci uydurmuş olabilir. Başka tanık yoktu.)

O pazar günü tatillerde genelde boş olan köy

kahvesi olağandışı bir rağbet gördü. Poğaçasını kapan sabah kahvaltısı etmek bahanesiyle kahveye üşüştü. Herkesin gözü ikide bir postanenin hâlâ kapalı duran kapısına ilişiyordu. Bir akşam önce oraya bir adamın girdiğini biliyorduk. Nasıl olsa çıkacaktı.

Çıktı da. Çelimsiz, ergenlik çağındaki oğlanlar gibi yürüyen, gülünç denebilecek kadar tuhaf bir adamdı. Dudağının burnuna yakın kısmında yoğunlaşan incecik tüy dizisi bıyık görevi görüyordu. Başıyla gövdesi pek uyumsuzdu. Ciddi bir adamın başı gelişmemiş bir gövdeye takılmıştı sanki. Üstelik kaynar yaz sıcağında gri takım elbise giymişti. Ciddi bir tavırla kahveye doğru yürüdü; içeri girer diye umuyordu herkes, ama o karşıdaki bakkala girdi. Elinde suratı kadar ciddi bir gazeteyle dışarı çıktı. Hiç kimseye bakmadan dönüp postaneye yöneldi.

Onca insan pazar sabahını bu işe ayırmıştı. Kalabalığı görmezden gelmesi hiç de hoş değildi. Birkaçımız ayaklandı, peşine takıldı.

Postanenin kapısına yaklaşırken yakalandı.

Durup bize baktı. Şaşı olduğunu o zaman fark ettik. Saçları da pek seyrekti.

"Selamün aleyküm" dedi muhtar.

"Selamlar olsun" dedi adam.

"Hoş gelmişsin" dedi kahveci.

"Hoş bulduk" dedi adam.

İlişki böyle başladı. O bizim postacımız olmuştu. Bunu fazla istememiş olsa da başına gelenleri terbiyeli bir biçimde kabullenmiş gibiydi.

Hepimizi "köylü" olarak görüyordu. Kısa sürede fark etmiştik bizi aşağıladığını. Adresi olmayan evlere ulaşmayı, azmaklara, mandalina bahçelerinin karanlık girdaplarına dalmayı peşin olarak reddetti. Eczacı kolay dolaşsın diye, oğlunun bisikletini verdi ona, ama postacı yine de mektup dağıtım alanını "uygar" bir bölgeyle, yani köy kahvesinin çevresindeki evlerle sınırladı. Buna herhangi bir itiraz olamazdı.

Doğrusu postacının varlığı birçok meseleyi halletmişti. Her şeyden önce telefon faturalarımızı ödemek için kasabaya inmekten kurtulmuştuk. Faturaları ondan alıyor, ücreti de ona veriyorduk. Günü gelince kasabaya iniyor, topluca ödüyordu. Uygarlığa doğru koca bir adım atmış sayılırdık. O tüy bıyıklı, şaşı, ama çalışkan küçük adam sayesinde.

Arada bir dostluğunu kazanmak, muhabbeti koyultmak için onu evlerimize davet ettiğimiz oluyordu. Asla yanaşmıyordu. Postacımızla yakınlaşmak için tek çaremiz demir kapılı odasına girip bir çay istemekti. O zaman elektrikli ocak üstünde demlediği çayı ince belli bardaklara doldurarak ikram ediyor, kendi çayını da tazeliyor, sonra filtresini kırdığı sigarasını yakıp oturuyor ve

aşağı yukarı hep aynı hikâyeyi yılmaksızın anlatıyordu:

"Ben bir cumhuriyet postacısıyım. Lise mezunu bir postacıyım ben. Her zaman saygı gördüm. Büyük dairelere mektup dağıttım. İlk mektup dağıttığım yer neresiydi, biliyor musunuz? Milli Müdafaa Bakanlığı! Tabii bütün odalara sokmazlardı beni. Anlayışla karşılardım. En az elli defa gitmişimdir o bakanlığa. Koca apartmanlar, arı kovanı gibi işleyen şirketler, gökdelenler... Okullar, mağazalar, üniversiteler... Önemli adamlar tanıdım. Bir saysam... Kimler, kimler... Hepsi beni severdi. Sonra nedense, kuş uçmaz kervan geçmez yerler başladı."

Çevresine bakınarak bunları söylediğinde köyümüzü kastettiğini düşünerek üzülürdük. Ona hiç açmadık bu üzüntüyü. Çayını içip hikâyesini dinlemekten asla vazgeçmedik.

Ne derse desin, ne düşünürse düşünsün, o bizim postacımızdı. Hem de ilk postacımız.

Demir kapılı odasının bitişiğindeki tek pencereli, depo gibi bir yerde yatıp kalkıyordu. İlkokulun tuvaletini kullanıyordu. Okul müdürü ona bir anahtar yaptırmıştı. Muhtar da arka bahçeye plastik hortumla su getirtip sarmaşıkların koruduğu bir köşeye duş taktırdı. Kaynar sıcakta bunalırsa ferahlasın diye. Ev tutmak için ödenek vermemişler. Aradık taradık, köydeki bir evin alt katında iki

göz bir yer bulduk ona. Banyosu da vardı. Üstelik ev sahibi gülünç denebilecek bir kirayı kabul etmişti. Ama postacımız şiddetle reddetti. "Rüşvet yiyor" derlermiş. Devlet ona nereyi uygun gördüyse orada yaşarmış.

Nereli olduğunu, ailesi olup olmadığını öğrenmemiz uzun zaman aldı.

Bir yaz mevsimini daha çoktan geride bırakmış, kış ortasını bulmuştuk yine. O bizden gelen her türlü dostça teklifi reddediyor, köyün ve köyde oturanların uzağında yaşamayı yeğliyordu.

Kasabadan dönenler minibüsten köy meydanında indiklerinde hemen kahveye gitmek yerine önce postacıya uğramayı adet edindiler. Bir çay içip ısrarlı yalnızlığına ara verdirmekti niyetleri. Pazardan fazlaca sebze-meyve alıp naylon torbaları postanede unuttuğumuz olurdu. Birkaç kişi birden unutunca kimin neyi bıraktığını nasıl bilecekti? Bilemiyordu besbelli. Hiçbir torba sahibine geri dönmedi. Postanede unutulan her torbadan sonra içimiz biraz daha rahat ediyordu.

Biz postacımıza gereken ilgiyi gösteriyorduk. Belki zamanla o da bizi anlayacak, köyümüzde yaşadığına o kadar üzülmeyecekti.

Hava sertleşiyordu.

Güneyden korkunç bir fırtına gelmiş, kıyıdaki birkaç tekneyi parçalamış, bitişik köydeki minareyi bile devirmişti.

Postacının sac sobası birkaç aydır harıl harıl yanıyordu. Herkes elindeki odunlardan bir kısmını ona vermişti. Nedense buna itiraz etmemişti. Galiba odunluğu hepimizinkinden daha doluydu.

Sabahın erken bir saatinde okulun kapısını açan hademe olağan dışı bir durum fark etmiş. Postanenin bacası tütmüyormuş. Oysa postacı erken kalkardı. Baca tütmediği gibi, postaneyle kaldığı odanın bütün ışıkları da yanıyormuş.

Hademenin uyarısıyla ilkokul müdürü "olay yerine" gelmiş. Neyse ki kapı kilitli değilmiş. İçeri girmişler ve postacıyı sobanın dibinde, yerde yatar bulmuşlar. Hemen huysuz ebeyi çağırmışlar. Köyde o saatte, hem de o havada, sağlık meselelerinden anlayan başka biri bulunamazdı. Hepimiz ebenin çağırılmasını doğru bir karar olarak gördük.

Ebe adamın üstüne eğilmiş. İlkokul müdürüyle hademe muayene etmesini beklerken kadın hızla doğrulup bildik kart sesiyle "Bu herif sarhoş!" diye bağırmış. Sonra da çekip gitmiş.

Postacımızın pek dertli bir adam olduğunu ancak o zaman öğrendik. Tüm köy ahalisinin içmekten baygın düştüğünden haberi olduğunu biliyordu. O ciddi, mesafeli, soğuk tavrını artık koruyamazdı. Bize açılmak zorundaydı.

Genç bir karısı varmış. Hem de kendinden yirmi yaş gençmiş. Çok safmış, pek masummuş, gü-

zelliği de dillere destanmış. Böyle değerli bir kadıncağızı sefil hayatına ortak etmeyi göze alamazmış. O yüzden yanına getirtmeye cesaret edemiyormuş. Tek başına kolay mıymış güzelim karısından ayrı, ücra bir yerde yaşamak? Sıkılıyormuş, hatta bunalıma girmiş. Hem ne bunalım... Meğer onu bulduğumuzda tek başına bir şişe votkayı bir gecede bitirmiş de ondan o hallere düşmüş. Aslında ağzına içki koymayan bir adammış, amma ne yapsın.

Hikâyesinin solgun, hareketsiz, hatta kimileri için kasvet dolu kış günlerine nasıl bir renk kattığı kolayca tahmin edilebilir. Girişimci ruha sahip birkaç kişinin önderliğinde hızlı bir örgütlenmeye koyulduk. Örgütlenme etkinliklerimiz bir süre sonra meyvesini verdi. Aramızda para toplamış, postacının karısının gelmesi için gereken masrafları karşılayacak hale gelmiştik. Küçük odasını genç bir kadın için çekici kılmak üzere tüm yaratıcılığımızı kullandık. Yararı da oldu. Postacımızın göz pınarları dolmuş, bize minnet dolu bakışlarla bakar olmuştu. Yüreğimiz kabarıp duruyordu.

Yüreklerin zor dayandığı asıl büyük olay bahar yüzünü göstermeden hemen önce, köyümüzün minibüs terminalinde, yani kahvenin önünde yaşandı. Girişimin öncüleri postacı ile karısını karşılamak üzere kahve masalarının çevresinde toplaşmıştı. Tahmin edilen saatte, beklenen minibüs

meydanda durduğunda kimse konuşamıyordu. Önden postacımız çırpı gövdesinin tüm gücünü kullanarak sandık iriliğinde iki bavulu çekiştire çekiştire indi. Bavulları kahve merdivenlerinin dibine bıraktı ve bir prensesi karşılarcasına soylu hareketlerle elini uzatıp karısını minibüsten indirdi.

Gencecikti. Kocasıyla arasında yirmi değil, en az otuz yaş fark vardı sanki. Ürkek, iri, kara gözlerini bize çevirdiğinde hepimizin ona baktığını görünce kıpkırmızı kesilerek başını önüne eğdi. Bu heyecana kim dayanabilirdi? Yerimizden kımıldayamadık. Bavulları taşımaya yardım etmek bile abes kaçacaktı. Postacımızın, karısını peşine takmış, bavullarını sürükleyerek kulübesine gidişini burunlarımız sızlayarak izlemekle yetinebildik.

Mutlu bir postacı ailesine sahip olmak ne güzeldi. Artık öyle selâmsız sabahsız dalmıyorduk postaneye. Kapıyı mutlaka tıklatıyorduk. Gelin hanım, başlangıçtaki kadar olmasa da, hep utangaçtı. Güleç ama çekingen, kapıyı açıyor, kocasını çağırıyor, mektuplarımızı kapıdan elimize tutuşturuyorlardı. Pazar günleri postane kapalıydı. Postacının tatil günlerinde karısını nereye götürebileceği konusunda sıkıntı çekmemesi için seferber olmuştuk. Davetler birbirini kovalıyor, postacı tümüne karşı koymak konusunda artık eskisi kadar ısrarcı davranmıyordu. Sinemaya, hatta kasabaya

gelen şarkıcıların konserlerine bizlerle birlikte gittikleri için öyle memnunduk ki, görmeyi aklımızdan geçirmediğimiz filmlere gidiyor, adını bile duymadığımız türkücülerin konserlerini asla kaçırmıyorduk.

Postacı ailesiyle balayı günlerimiz uzun sürmeyecekmiş.

Son demlerini yaşayan yaz güneşinin hepimizi bezdirdiği bir gün öykünün sürprizli sonu köyümüzün tüm evlerini bir çırpıda sarsıverdi.

Postacı da karısı da yok olmuşlardı.

Öylece... Kimseye haber vermeden. Hem de onca meraklı gözden hiçbirine yakalanmadan.

Yazdan geriye sayılı haftalar kalmıştı. Yine bir Cumartesi günüydü. Postanenin demir kapısının sıkıca kapalı olması kahvecinin dikkatini çekmiş. Öğleye doğru kapı hâlâ açılmayınca gidip bakmaya karar vermiş. O sıcakta postacı ile karısının kapıyı aralamaya bile gerek görmeden içeri kapanmaları olağan karşılanamayacağına göre, başlarına bir şey gelmiş olmasından korkmuş adam. Kapıya dakikalarca vurup arkadaki pencereyi epeyce zorladıktan sonra içeriden hiçbir ses gelmeyince haberi birkaç dakika içinde tüm köye duyurmayı uygun görmüş.

Postanenin önünde biriken kalabalık uzunca bir süre şaşkın şaşkın dolandı, durdu. Camı mı kapıyı mı kırmak gerektiği konusunda yapılan tartış-

mayı camdan yana olanlar kazandı. Muhtarın genç irisi oğlunu bu işle görevlendirdik. Arka odanın camını bir vuruşta parçalayıp içeri girmeyi başarmasını bu boyu uzun, aklı kısa oğlandan beklemiyorduk, şaşırmıştık doğrusu. Demir kapıyı açıp suratımıza bön bön baktıktan sonra söylediği daha da şaşırtıcıydı.

"Burası boş yav!" diye bağırdı.

Birbirimizi itiştirerek demir kapıdan içeri girdik.

Postanemizin imeceyle edindiği donanım besbelli ki ürkütücü bir kayba uğramıştı. Raflarla masa, bir de metal askılık dışında postane kısmı da öteki oda da boşalmış sayılırdı. Her şey gitmişti. Saydam telefonu arayan muhtar elinde kordonla boş boş bakınıyordu. Ortalıkta mektuplarımız dergilerimiz vardı, bir de perdeler. Sıkı sıkıya kapatılmış perdeler. Kapatılmış ki, kimse içeriyi göremesin.

Camı kırmakla iyi etmiştik de, şimdi ne yapmalıydık?

Kös kös kahveye döndük. Suskunduk. Birer çay söyleyecek kadar çıktı sesimiz.

Olanlar olmuştu. Olanları yorumlamak için kimsenin acelesi yoktu. Hepimiz ağzımızdan çıkacak kötümser bir yorumun korktuğumuz hayâl kırıklığına koca bir kapı açacağının farkındaydık.

Sonra kahveci kendi kendine konuşur gibi, "Pa-

zartesi telefon paralarını ödeyecekti..." dedi.

Birbirimize bakmak, karşımızdakinin suratında kafamızdan geçenleri görmek istemiyorduk.

Muhtar, "Pazartesi kasaba postanesine giderim" diyerek sessizliği bir kez daha bozdu.

Konuşacak hal yoktu kimsede. Çaylarımızı bitirmeye bile katlanamayarak aceleyle vedalaştık, evlerimize dağıldık. Birkaç kişi "Hay Allah!" demiş olabilir.

Postanemiz masumiyetini yitirmişti. Bizlerse safiyetimize yanıyorduk.

Pazartesi günü boyunca köy meydanı da kahve de olağandışı bir ihmale uğradı. Akşamüstü ise bu ihmalimizi unutturmak istercesine üşüşmüştük kahveye. Bütün gözler muhtarı arıyordu.

Başı önünde, her zamankinden çok daha ağır adımlarla yaklaştığından belliydi haberlerin iyi olmadığı. Ama yine de sorular birbirini izledi. Posta müdürüyle konuşabilmiş miydi? Postacıdan haber almışlar mıydı? Nereye gittiği belli miydi?

Posta müdürü postacımızın sırra kadem basmasına bizden fazla şaşırmış. Sicilinin kötü olmadığını söyleyip durmuş. Tabii ki kimsenin hiçbir şeyden haberi yokmuş. Kim bilebilirmiş nereye gittiğini? Genel müdürlüğe mutlaka bildirecekmiş. Elbette polise de haber verecekmiş. Bir şikayet dilekçesi hazırlamamız gerekirmiş. Telefon

makbuzları ortada olmadığına göre... Nasıl iddia edebilirmişiz paraları postacının götürdüğünü? Ya aramızdan bazıları makbuzları yırtıp "postacıya vermiştim" diye yalan söylerse? Kim öyle olduğu, ya da aksini ispat edebilirmiş? Telefonlarımızın kesilmesini istemiyorsak yapılacak tek şey kasabadaki postaneye gidip borçlarımızı ödemekmiş. Kimin ne kadar borcu olduğunu hemen çıkarırlarmış.

Çöken akşam karanlığını fark edemeyecek kadar hararetle içine daldığımız tartışmalar bir noktaya varamadı. Ortada artık kimsenin reddedemeyeceği bir gerçek vardı: Postacı telefon paralarımızı cebine atıp pılısını-pırtısını toplamış, genç karısını koluna takmış, sandık iriliğindeki valizleri güvenimizin, dostluğumuzun üstünde haşince sürüyerek buharlaşmıştı. Toplanan paranın miktarını hesaplamaya çalıştık. Anlaşıldığı kadarıyla postacının yıllık gelirini epeyce geçiyordu.

Yıllığından da fazla olduğunu kısa zamanda anladık. Telefon paralarını ödemeye gittiğimizde bir önceki ayın paralarının da postaneye değil postacının cebine gittiğini ilk öğrenen ötekilere haber verdi ve kızılca kıyamet, nedense ancak o zaman koptu. Dava açmak isteyenler, dedektifliğe heveslenenler, doğum yerini bulup ailesini tehdit etmeyi önerenler, hatta postanenin önünden geçerken tükürenler...

Neyse ki güz başladı başlayacaktı. Sıcak azalıyor, yerini tatlı esintilere, durgun denize bırakıyordu. Tatilciler birbiri ardına arabalarına atlayıp kentlerin kalabalığını özlemişçesine, şaşırtıcı bir hızla yollara düşüyorlardı. Yedek yataklar birer birer toplanıyor, evler kış günlerinin durgunluğuna hazırlanıyordu. Postacıdan yediğimiz darbeye güz ışığı düştüğünde öfkelerimiz solgunlaşır olmuştu.

Haftalar sonra talan edilmiş postanemizin demir kapısını yeni bir postacı açtı. Sarışın, sevimli, gencecik yeni postacı ne kadar talihsiz koşullarda işe başladığını bilemezdi. Mektup almaya gelen herkes kapıdan suratı bir karış girip mektubunu kaparcasına aldıktan sonra "eyvallah" bile demeden çekti çıktı postaneden. Biçare genç adam birkaç hafta şaşkın baktı suratlarımıza. Ürkmüştü herhalde. Kimseye bir şey diyemedi. Sonra birkaçımız toplanıp ona bir önceki postacının hikâyesini anlattık. Yaşına karşın olgun bir gençti besbelli. Anlayışla dinledi bizi, sık sık da "vah vah", "vay canına" diye söylendi durdu. Hatta "Ben olsam eşek sudan gelinceye kadar pataklamadan rahat edemezdim; asacaksın böylesini" diye bizden çok öfkelendi.

Ne sevimli bir suratı olduğunu nasıl da fark etmemişiz? Üstelik ışıl ışıl bakıyordu insanın gözlerine.

Zavallı, genç yaşında, hem de tek başına gelmiş buralara...

Kahvedeki ilk buluşmamızda ona bir kız bulmaya karar verdik.

Şöyle eli yüzü düzgünce, uysal, postacımız gibi güleç yüzlü bir kız bulunmaz mı? Hem adam devlet memuru. Maaşı var, emekliliği var, terfi eder, ne de olsa saygınlığı var...

Havuz başında bir kedi

İçinde ölesiye bir sıkıntıyla uyandı. Gözlerini açmadan sıkıntısını yokladı. İçi boşalmış, ruhu gövdesini terk etmiş gibi. Emanet verilmiş de birazdan alınacakmışçasına yabancı bir bedenin içindeydi sanki. Boynuna darağacının ilmeği takılmış, gırtlağında bir cendere. Boynunu tuttu, anımsadı: Gece debelenirken zedelenmiş olmalıydı. İstemese de açtı gözlerini, dönüp yanındaki kadına baktı.

Saçları yastığa yayılmış, ağzı hafifçe açık, küçük mışıltılarla uyuyor hâlâ.

"Amma içtik..." diye düşündü.

Yazın ilk günleriydi. Hava tam istediği kıvamdaydı. Nefis bir gece geçirmişlerdi. Her zamanki gibi hoparlörleri havuz başına çevirmiş, yumuşacık caz müziği ortalığa yayılmış, havuz ışıklarını söndürüp ellerinde şarap kadehleriyle kimi buğulu gözlerini kırpan, kimi mücevher gibi parlayan yıldızları seyretmişlerdi.

Kafa dengi bir kadındı. Kaprisli değildi. Soyunup havuza atladığında minik kahkahalarla itiraz ediyor gibi yapmıştı, ama hemen ardından küçük bir hareketle saçlarını çözmüş, üstündekileri bir çırpıda fırlatıp kucağına düşüvermişti. Sabaha karşı kafaları iyice dumanlı, kan ter içinde, çarşaflara sarılmış, kendilerini havuz başına atıp şampanya içmişlerdi. Onca içkinin üstüne bir de şampanya... İçi iyice sıkıldı.

Yavaş yavaş doğruldu, kadını uyandırmadan yataktan süzüldü, çıplak ayaklarıyla serin taşlara basarak perdeyi açtı. Tüm gece boyunca açık kalan kapıdan çıktı, bir kaç adım attı, havuz başına ulaştı. Berrak, masmavi, durgun suya baktı. Su... Bol, temiz su. Saf, günahsız görünüyor, ama öldürücü olabilir.

Bırakıverse kendini... Kadın kalktığında onu havuzun ortasında, suyun üstüne yüzükoyun yayılmış bulsa... Yeni tanıdığı bir adamın birkaç saat önce okşadığı -hatta hırpaladığı- gövdesini cansız görünce n'apar acaba? Bağırır mı? Yoksa pılısını pırtısını toplayıp kendini mandalina bahçelerinin girdabına atar, kaçacak delik mi arar?

Havuz başında dikildi, eğilip suyun yüzeyinde gövdesinin yansımasını görmeye çalıştı. Su mavi, gök masmavi. İkisinin arasında kara saçları, kara, ama kırçıllaşmaya başlamış sakalları görünüyor belli belirsiz. Göbeğinin altı çiğ beyaz, havuz du-

varına bir yapışıyor, bir ayrılıyor, titreşip duruyor. Az daha eğildi. Düşecekmiş gibiydi. Kayıp düşse, başını havuz kıyısına çarpsa, bilincini yitirse... Şu iç sıkıntısı da bitse.

Biraz daha eğildi. Gerçekten ayağı kayıvermişti işte. Havuza yuvarlandı, ama başını havuzun kıyısına çarpmadı. Dibe batıp çıkarken klorlu sular ağzına burnuna doldu, gözlerine kaçtı. Öfkelendi; yaşam dalgaları kamçıladı gövdesini; kanı kızıştı. Havuz dibi sessizliğinde uçuşan hava kabarcıklarını, tepinip duran ayaklarını, bacaklarının arasında biçimsizce sallanan yorgun organını, elinin su yüzeyine ulaşmaya çalışan devinimlerini gördü bir çırpıda. Suyun üstüne çıktığında derin bir soluk aldı. Ritmik kulaçlarla havuzun bir köşesinden ötekine birkaç kez gitti, geldi. Çarpıntı başlamıştı. Onca içkiden, öyle bir geceden sonra havuzda debelenmek insanın kalbine iyi gelmezdi elbette. Ağır ağır merdivene yöneldi, yine ağırdan alarak çıktı havuzdan, kendini taşların üstüne bıraktı. Güneş gövdesini ısıtırken "Yirmi yaşında değilsin. Dikkat et! Kalbin sinyal vermeye başladı" diye geçirdi içinden.

Birkaç gün önce kapının önünde yemek dilenen sarman kedi, nereden çıkıp geldiyse, ayak ucunda kıvranmaya başlamıştı. Ayağıyla itiştirdi kediyi. Kedi gitti, havuz başı masasının dibine oturdu, gözlerini çıplak adama dikip beklemeye koyuldu.

Soğuk su, kızgın güneş iyi gelmişti. Uyanan gövdesine bakmak için hafifçe doğruldu. Formunu yitirdiği söylenemezdi. Biraz içki göbeği vardı, o kadar. Bacakları hâlâ eskisi kadar gergin, kasları çelik gibi, pazıları yerindeydi. İyice doğruldu. Gövdesinin dirilişini hissediyordu şimdi. Kanlı, canlı, etobur bir çiçek gibi açılıyor. Nabzının dalga dalga yayılan atışına, giderek gerginleşen kaslarına, karnındaki küçücük seğirmelere coşkuyla kulak verdi. Ayağa fırladı.

Kedi beklediği anın geldiğini sanmış olmalı ki o da aynı anda kımıldadı, nazlı nazlı sol ayağının dibine takıldı, kuyruğunu dikip miyavladı. Topuğuyla itiştirdi kediyi. Kedi yılmadı, sağ tarafa geçti, peşinden geldi.

Çarpıntının tedirginliği geçmişti. Aklı fikri loş odada, çarşaflara dolanmış sere serpe yatan kadındaydı artık. Kapıya yanaştı, perdeyi çekti, yatağa baktı. Kadın sırtını ışığa dönmüş, çarşafı iyice atmıştı. Kalçalarındaki bikini izi iç gıcıklayıcı bir beyazlıkla parlıyordu. Gövdesindeki karıncalanma artarak ilerledi, yatağın kıyısına oturdu, eğildi, sol kalçadaki beyazlığı usulcacık ısırdı.

Kedi kapının dibinden bakıyordu. O sessiz, loş odada dişine göre bir şey yoktu aslında; yine de biraz bekledi. Kokladı, dinledi, usulca yalvardı, ama nafileydi.

Umudunu kesen kedi havuz kıyısından koşa-

rak geçti, eve arkasını dönüp taş duvara doğru yola koyuldu.

İki yaşlı zeytin ağacının arasındaki taş ev havuzlu villa kadar umutsuz görünmüyordu kediye. Duvarı geçer geçmez koşuşturup duran üç çocuğun ellerindeki fırından yeni çıkmış ekmeklerin, kaynayan sütün, ağaca asılı tülbentteki süzme yoğurdun kokusunu aldı. Evin önündeki taşlığa usulca yanaştı, pembe, plastik bir taburenin yanına çöküp gün görmüş bir kedinin sabrıyla beklemeye koyuldu.

İkisi kız biri oğlan, tümü de bacak kadar üç çocuk, kendi küçücük, ama işi büyük taş evdeki kadını deli ediyorlardı. Sabahın köründe kalkmış, bahçedeki fırında ekmeğini yapmış, adamı işe yollamış, bebeyi emzirmiş, yoğurdu süzülsün diye asmış, çamaşırlara girişmişti. Kuyudan su çekiliyor, çamaşırlar leğende, elde yıkanıyordu. Elektrik bile komşudan eğreti alınmıştı da, buzdolabıyla televizyon öyle çalışıyordu. Kendi çocukları yetmezmiş gibi ablası da koyup gitmişti haşarı kızı başına. Oğlu yedi yaşında, kızı beş yaşında, oğlan bebesi on bir aylıktı. Ablasının kızı kendi kızından yedi-sekiz ay büyüktü. Delinin biriydi. Düz durduğu görülmemişti. Hem oğlanı azdırıyordu, hem kızı. Üçünün birden önlerine civcivleri katmış kuyuya doğru koştuklarını görünce kedinin yanındaki pembe plastik tabureyi kaptığı gibi arkaların-

dan fırlattı. "Düz durun, be!" diye bağırdı.

Kedi ürküntüyle uzaklaştı, ama pek fazla uzaklaşmak gelmiyordu içinden. Taşlığın bitip otluğun başladığı noktada otırdu, tecrübeli sabrını yeniden devreye soktu.

Çocuklar fırlatılan tabureyi kalkan gibi kullanarak bir oyun uydurmuşlar, çığlıklar atıp birbirlerini kovalıyorlardı. Kalkanı kapan kendini korumaya alıyor, ötekiler ona taş, tahta, ne bulurlarsa fırlatıyorlardı. Kadın adet yerini bulsun diye azarlamayı sürdürdü: "Başka bi şey oynayın be! Kafanızı yaracaksınız." Çocuklar durdular. Yeni bir oyun tasarlamak için dağıldılar. Sonra abla kızı ötekine "sobe!" diye bir şaplak attı, kovalamaca yine başladı. Mandalina bahçesinin içlerine doğru gözden kayboldular.

Oğlan yalnız kalmıştı. Çevresine bakınırken kediyi gördü. Kedi görüldüğünü fark edince incecik sızıldandı. Oğlan anasına çaktırmadan elindeki ekmeği kediye uzattı. Kedi usulca kokladı. Ekmeği dişleriyle çekiştirerek oğlanın elinden aldı. Oğlan çömeldi, kedinin ekmek yiyişini seyre koyuldu.

Güneş iyice yükselmişti. Mandalina bahçelerine sıcakla birlikte rehavet çöktü. Ne havuzlu villadan ne de taş evden ses geliyordu. Çocuklar sundurmadaki sedirlere yayılmışlar, kolları bacakları dağılmış, uyuyakalmışlardı. Bebek zeytin ağacıyla kayısı arasına kurulmuş salıncaktaydı. Hiç sesi çık-

madığını gören anne kim bilir kimlerin çilesini çekmiş, eski, ahşap bir şezlongda günün tek dinlenme fırsatını yakalamıştı. Dantel öreyim derken rehavete karşı koyamadı, tığ kucağına düştü, başı yana kaydı, uyuyup gitti. Cırcır böceklerinin tekdüze şarkısı bahçeleri iyice kapladı.

Kedi ağaca asılı, içi yoğurt dolu tülbende ulaşmak için bir iki hamle yaptıysa da, başaramadı. Sıcak onu da tembelleştirmişti; ağaca tırmanacak hali kalmamış gibiydi. Sedirin bir köşesine kıvrıldı, kalçasını oğlanın topuğuna dayayarak içini çekti, gözlerini yumdu.

İlk uyanan afacan kız oldu. Öteki çocukların kolları, bacakları arasından sıyrılıp biçimsiz betona indi, çıplak ayaklarıyla birkaç adım attı, durup çevreyi kolaçan etti. Anne iyice yana devrilmiş, kolunu başının altına yastık etmiş, uykuyu sürdürüyordu. Bebeğin salıncağı kıpırtısızdı. Kedi hâlâ oğlanın ayağı dibinde yusyuvarlak yatıyordu.

Kız kendinden başka herkesin tatlı uykusunda olduğunu görünce pek sevindi. Bahçelerde istediği gibi cirit atabilirdi demek ki. Çıplak ayak, betondan toprağa atladı, sinsi adımlarla ağaçların arasına dalıp gözden kayboldu.

Cırcır böcekleri bu kaçışı kutlar gibi seslerini yükselttiler. Sanki tüm dünya cırcır böceklerinin eline geçmişti.

Sabah saatlerinde kedinin üstünden atladığı taş

duvarın alçak bir noktasını nicedir gözüne kestirmişti. Duvarı geçip yandaki zenginlerin bahçesine girmek için fırsat kolluyordu, ama kör olası teyzesi göz açtırmıyordu ki. Enişte bir akşam bahçedeki havuzu anlata, anlata bitirememişti. Gece çökünce havuzun dibinden fışkıran büyülü ışığı, denizden de mavi sularını öyle bir ballandırmıştı ki kız görmese çatlayacak gibiydi. Ya anası apansız çıkar gelir de onu alıp götürürse?

Duvarı aşıp zengin komşuların bahçesine atladığında soluğunu tutup bir süre ortalığı dinledi. Uzaklardan gelen köpek havlamalarına, birkaç bahçe ötede çalışan kuyu motorunun homurtusuna, denize inen yoldan geçen arabaların seslerine kulak verdi. Başka ses duyulmuyordu.

Usulca ilerledi. Gözünü havuzun ağaçların arasında belirip kaybolan parlak maviliğine dikmişti.

Adam kadının arabasıyla köye inmiş, kadını öpücüklerle uğurlamış, gazetelerini almış, ayırt etmeye çalıştığı kokuları içine çekerek iki yanı defnelerle örülü yoldan ağır adımlarla evine dönüyordu. Neredeyse bir tünele dönüşmüş olan defneli yolu görür görmez oralarda bir ev yapmaya karar verdiği günleri anımsayarak kendi kendine gülümsedi. Çevrede başka villa olmayışını, çoğu kurumaya terk edilmiş mandalina bahçelerinin ıssızlığını, insanda derin denize dalarmışçasına sarhoşluk yaratan o koyu yeşil defneli yolun çıkmaz

olduğunu, yani kimsenin oralara ev yapmaya niyetlenmeyeceğini fark etmesi... Köylülerle çekişe çekişe pazarlıklar... "Budala mısın sen? Ölsen, kimse duymaz o ücra köşede! Çevrede Türkçe bile bilmeyen bekçi ailelerinden başka kimse yok" diyen arkadaşları...

İyi ki kulak asmamıştı. Sabahları uyandığında hayatla arasında dikilen o koyu karanlık duygu her geçen gün biraz daha saydamlaşıyor gibiydi. Belki iyice yok olacaktı. Bir gün gelecek belki de hiç anımsamayacaktı o duyguyu. Belki bir gün masmavi gökyüzü ile arasında hiçbir bulut kalmayacaktı.

Bahçe kapısını nedenini bilmediği bir hırsla itip açtı.

Demir bahçe kapısının açıldığı kadar hırsla kapanmasıyla çıkan ses havuz başındaki kızı irkiltti. Suyun kıpırtılarına dalmış gitmişti. Suyun içinde esrarengiz bir güçle dolaşıp duran garip aleti hiçbir şeye benzetememiş, üstüne geldikçe kaçıp havuzun karşı kıyısına sığınmıştı. Evde kimsecikler olmadığını sanıyordu, hatta bundan emindi. Havuza açılan camlı kapılara kaç kez tedirginlikle gidip gelmiş, sonunda içi rahat etmişti. Artık kimsenin başına dert açmayacağını sanırken o demir kapının küt sesi ödünü kopardı. Telaşla ayağa fırladı. Tam teyzesinin evinin duvarına doğru hamle ediyordu ki, nereden çıktığı belli olmayan sarman

kedi ayağına dolaştı. Kedi de kız da kendilerini bir yana atıp birbirlerinden kaçınmaya çalıştılar. Kedi son hızla çimenlerin üstüne fırladı. Kızın çıplak ayakları ıslak travertenlerin üstünde kaydı, gövdesi hafifçe havalandı, ürkek bir çığlık atarak yumuşacık bir uçuşla havuza düştü. Son anda bir yere tutunmak için elini uzatınca başı havuz kenarına çarpıverdi. Havuz süpürgesi kızın şakağından incecik sızan kanı tatlı tatlı, pembe pembe, çiğ mavi sulara dağıtmaya başladı.

Adam gazeteleri sehpanın üstüne bırakmak üzere eğilirken çığlığı duydu. Nereden geldiğini kestiremedi ilk anda. Sanki bahçe yönünden gelmiş gibiydi. Ama bahçede kimse olamazdı. Perdeleri sonuna kadar açıp havuza baktı.

Yine o mızmız kedi. Havuz başında yalnızca kedi vardı. Kedi havuza bakıyordu. Kedi havuza bakar mı? Kedi havuzun nesine bakar?

Bir çığlık duyduğundan emindi.

Oysa ortalık sakindi. Her şey bildik halindeymiş gibi görünüyordu. Olağan dışı ne vardı? Kedi havuzda neye bakabilirdi?

Kapıyı açtı. Neden tedirgin olduğunu bilmeden, sanki çevresindeki sükuneti bozmaya korkar gibi, usulca havuza yaklaştı.

Kızı hemen gördü. Aynı anda kanı da gördü. Kız yüzüstü serilmiş, kımıldamıyor. Saçları suyun üstüne yayılmış, dalgalanıyor. Başından kan sızı-

yor. Mavinin üstünde giderek pembeleşen kan sızıntısı. Yalnızca baygın mı? Ölmüş olabilir mi?

Havuz süpürgesini itiştirerek kıza ulaşmaya çalıştı. Olmadı. Düşünmeden kendini suya bıraktı. Ayağındaki deri sandalet işine hâlâ devam eden süpürgenin peşinde salınırken kızı yakalamıştı. Telaşla merdivene ulaştı. Kızı havuz kıyısına sırtüstü yatırıp yüzüne bakarak hayat belirtisi aradı. Ne yapmak gerektiğini hatırlamaya çalışıyordu. Hayat öpücüğü? Yok, hayır, önce ciğerlerdeki su... Göğsüne masaj yaptı. Ağzından biraz su çıktı. Yoksa burnundan mı çıkmıştı? Başını yokladı; artık kanamıyor olmalıydı. Acaba yüzüstü mü çevirmeliydi? Sonra ciğerlerine nefes vermeye niyetlendi. Eğildi.

Kız bağırdı.

Yüz yüzeydiler. Dudak dudağa gelmelerine iki-üç parmak kalmıştı. Adam korkarak geriye çekildi. Kız ağlamakla çığlık atmak arasında sesler çıkarıyordu. Adam onu omuzlarından kavradı, kaldırdı, kendine çekti, göğsüne bastırdı.

"Tamam," diye fısıldadı. "Bir şey yok. Geçti."

Kız inilderken o titriyordu. Ölümün elinden kurtardığı bir rehineydi kız. Ölmediğinden kesinlikle emin olmak için yapışmıştı ona, bırakamıyordu.

Kız hem ağlıyor, hem yalvarır gibi söyleniyordu.

"Teyzeme söyleme, ha! Teyzeme söyleme. Öldürü, ha. Valla öldürü."

Adam küçük bedeni yavaşça kendinden uzaklaştırdı. Sırılsıklam, darmadağınık bir halde bakıştılar. Birbirlerini ilk kez görüyorlardı aslında.

"Söylemiycen, di mi? Kimseye söylemiycen."

"Söylemem."

Kız seyrek dişlerini göstererek güldü. Adam ona bakarak halsiz bir tebessüme zorladı kendini.

Kız adamın kendine doğru uzanmış ayaklarına baktı.

"Terliğin yok mu, be?" dedi.

Bakınıp gördü terliği.

"Aha, suya düşmüş. Benim gibi..."

Bu sefer ikisi de kahkahalarla güldüler.

Sesleri cırcır böceklerinin uğultusu içinde evin mutfağına kadar ulaştı. Tezgâha fırlamış, akşamdan kalma ne bulduysa heyecan içinde gövdeye indirmekte olan kedi sesleri duyunca başını kaldırdı. Üstüne gelen kimseler olmadığını görüp yeniden işe koyuldu.

Kedi için doyurucu bir gün olmuştu.

Nazlı kız ve sınav

Bülbüllerin coştuğu günlerden biriydi. Nisan sonu gibi. Sabahın azıcık nemli, kokulu, buğulu ortamında uyku sersemliğimi açmak için ikinci kahvemi yapmış, fincan elimde bahçeye çıkmak üzereydim ki, eve ulaşan patikadan sağa sola dağılarak koşar adım yaklaşan kadını gördüm. Mor yemenisi, sarı gömleği, kırmızı hırkası, türbe yeşili eteği yetmezmiş gibi boynunda beşibiryerdeleri, kulağında çıngıraklı küpeleri, kollarında dirseğe kadar altın bilezikleriyle taze yeşil bahar çimlerinin ortasında şıngırtılı bir şaka gibiydi.

Yaklaşmasını izlerken gülümsememi tutamamış olmalıyım.

Aramızda birkaç adım kaldığında, "Ne gülüp durursun, komşu?" dedi.

"Ne de güzel giyinmişsin" dedim.

Bir şey demedi, ama yeşil eteğini düzelterek kılığından kendinin de pek hoşnut olduğunu belli ediverdi.

"Kahve içer misin?" dedim.

"Ver hadi, zahmet olmazsa..." diyerek sanki pek uzun bir yoldan gelmiş de yorulmuş gibi bahçedeki koltuklardan birine bıraktı kendini, hemen sonra da derin bir "off!" çekti. Eve girmeden döndüm, baktım. Gözlerini yummuş, "off"unun tadını çıkarıyordu.

"Hayrola?" dedim.

Eliyle kovaladı beni. "Anlatıcam, anlatıcam... Hele kahveyi koy, bi gel de..."

Birkaç bahçe ötede, sessiz sedasız belirivermiş bir villacığın kiracısıydılar. Yeni evliymişler. Adam doğuluymuş, kadın da İstanbul'un doğulu ahalisinden. Babaları uzaktan akrabaymış. Ailenin erkekleri düşünmüşler, taşınmışlar, kızı ne idüğü belirsiz İstanbul'un batağından, oğlanı da serseri mayın gibi işsiz-güçsüz dolaşıp kız aramaktan kurtarmak niyetiyle birbirini tanımayan Nazlı Kız'la Kara Osman'ı evlendirmeye karar vermişler. Oğlan iş bulamadığı doğu kentinden bıkalı nice olmuş. Kız da İstanbul'u oldum-bittim sevememiş. Birini İstanbul'dan, ötekini küçük bir doğu kentinden otobüslere koymuşlar, yanlarına ailenin ileri gelenlerini takmışlar, babalarının ortak bir akrabasının küçük bir kamyonetle nakliye işi yaptığı bu kıyı kentinde gençleri buluşturmuşlar.

Adının neden Nazlı Kız olduğunu sorduğumda öyküsünü güle-oynaya anlatmış, beni de güldür-

müştü. Köydeki evlerine komşu, kötü huylu, kıskanç bir karı varmış. Kadının bir türlü çocuğu olmazmış. Kocası dayanamamış, üstüne gencecik bir kuma getirmiş; kuma da üç çocuğu birbiri peşine dizivermiş. Üçü de oğlanmış. Nazlı dünyaya geldikten bir ay kadar sonra kadının ineği doğurmuş. Kadın çocuksuzluğun öfkesi, kız çocuğuna hasreti, komşuya hasedi yüzünden buzağının adını Nazlı koymuş. Anası öfkelenmiş. Kızıyla ineğin adı aynı olmasın istermiş. Bunun üzerine düşünmüş, taşınmış, ona Nazlı Kız diye seslenmeye başlamış. Herkes de bu ada alışmış. Bizimki Nazlı Kız olmuş. Beş yaşındayken İstanbul'a taşınmışlar. Memleket değişmiş, ama Nazlı Kız'ın adı değişmemiş.

Ne zaman görsem yüzünde gülücüğü, ağaçların arasında çıngıraklı kahkahaları eksik olmayan, çok genç bir kadındı Nazlı Kız. Neşesi yerinde bir namus anıtıydı. Gururluydu, gizlisi saklısı yoktu, dobra dobraydı.

İstanbul'a hiç gönlü yatmamış. İlk görüştüğümüzde söylemişti. Orada büyümüş, ama havasını sevmemiş, kokusundan tiksinmiş, ahaliye ısınamamış, kısası, bir türlü vatan edinememiş. Bir damlacık bohçasıyla ayrılmış İstanbul'dan. Sabahın erken bir saatinde, varacağı yere yaklaştığını söylediklerinde, gözlerini kocaman açıp otobüs penceresinden dışarıyı seyretmeye başlamış. Bah-

çelerin yeşilini, ışığın parlaklığını görünce içinden "burada bana hayat vardır" diye geçirmiş. Otobüsten iner inmez de kendi kendine "yarabbi şükür" demiş.

Adamı ilk kez söz kesilirken görmüş. Klasik öykülerin aksine, hemen de gözü tutmuş. Aynı günde söz kesilmiş, nişan takılmış, bir hafta sonra da şenlikli bir düğünle evlenmişler. Aceleleri varmış; çünkü İstanbul'dan ve doğudan gelenlerin kaldıkları yerler pek sıkışıkmış. "Hemşeridir, değildir" demeyiş, herkesi düğüne çağırmışlar. Çevrede kim varsa katılmış şenliklerine. Davul, zurna çalmışlar, halay çekmişler. Limonata, ayran, kola içmişler.

Kimse bir damla alkol almamış; düğün de erkenden bitmiş. Evli evine, köylü köyüne dönmüş; baş başa kalmışlar.

Nakliye işi yapan akraba mandalina bahçelerinin ortasında iki göz bir dam bulmuş onlara. İlk günlerde oğlan tarafının aldığı birkaç ev eşyası varmış. Tavası, tenceresi bile yokmuş. Bir sahanla günlerce idare etmiş. Gerisini yavaş, yavaş tamamlamaya söz vermiş adam. Bizim kız da gönülden inanmış ona.

Adam sözünü tutmuş. Borç-harç önemli eksikleri tamamlamış. Akan-kokan iki gözlü taş damı güleç karısına layık bulmamış olacak ki birkaç ay önce adı "villa" da olsa mütevazı bir köy evinden

farklı görünmeyen yeni evlerini kiralamış. Hem de sürpriz yapmış. Yağmurlu bir günde Nazlı Kız'ı elinden tuttuğu gibi yap-yabancı, boş bir eve götürmüş. Karısını iyice şaşırtmak için de boş evin şöminesini önceden gürül gürül yakmış. Nazlı Kız rutubetli taş evden çıkıp o bilmediği eve girdiğinde "ocak haldır da haldır yanıyo, insanın içini bi başka ısıtıyo"muş. Adam "burayı tuttum; yarın taşınıyoruz" deyivermiş.

İri-yarı, hantalca görünse de pek nazik, suskun, hep önüne bakan bir adamdı. Büyük otellerden birinde şoför olarak çalışıyordu. Nazlı Kız kocasının ne iş yaptığı sorulduğunda "kendisi otelci" demeye bayılırdı. Dolarla bahşiş aldığını söylerken bileziklerini şakırdatır, müşterilerden birinin armağan ettiği bir başörtü takmışsa iki laf arasına onu da sıkıştırmadan edemezdi.

Kahvesini önüne koyduğumda bahçedeki üç yavru kediyi kucağına toplamış, mırıldıyordu.

"Haydi, anlat. Merakta bırakma" dedim.

"Sınav varmış da..." dedi.

"Ne sınavı?"

"Sınav işte. Hele bi gireyim, dedim."

Güldüm.

Şakacıktan kızdı.

"Gülüp durma. Hele bi dinle" dedi.

"Dinliyorum" dedim.

"Bizimkinin oteli var ya..."

"Var. Hani şoför olarak..."

"Onun oteli işte" diye kesti lafımı. "Yaz gelirkene işler kabarır ya..."

"Eh, turistler başladı" dedim.

"Öyledir. Bizimkinin başını kaşıyası yok, daha şimdiden."

"Aman, ne iyi" dedim.

Rahatça gülebilmek için kahve fincanını yere bıraktı, keyfini çıkararak bir kahkaha attı. Merakla baktığımı görünce eli kolu oynayarak açıkladı şen-şakrak halini: "Dolarlar, Rus paraları, Arap paraları... filan... daha bilmediğim bi sürü para..." dedi, "döviz büfeleri var ya... Oralardaki adamlar bile bilmiyo hanginin ne parası olduğunu. Aha, şu cebi bi tomar, öte cebi bi başka tomar, dopdolu geliyo eve."

"Seninki zengin oldu, desene."

"Dur hele. O kadarcık parayla zengin mi olunurmuş? Bi arsa buldum; yarısına yetmez elimizdeki."

"Sınav demiştin hani?"

"Geliyorum... Oraya geliyorum."

"E, gel artık!"

"Bizimkinin otelinde çocuk yuvası açacaklarmış."

Pek şaşırdım. Oteller birbirlerinden müşteri kapmak için ne yapacaklarını bilemez olmuşlardı, ama çocuk yuvasını akıl eden henüz çıkmamıştı.

"Yaa!" dedi, düşündüğümü görünce.

"Şaşırdım" dedim.

"Şaşırırsın, ya. Onlar da şaşırmış."

"Kim?"

"Otelciler..."

"Hem yuva açmaya karar veriyorlar, hem neye şaşıyorlar?"

"Karar vermesi kolay" dedi. "Kim bakacak elin gavurunun çocuklarına?"

"Doğru ya..." dedim, "Dil bilmek lazım. O sıcakta kim uğraşır yabancı çocuklarla? Bizimkilerle uğraşacak kimse bulunamazken..."

"Hah, işte! Doğru dedin! Kimse çıkmaz onlara bakacak" diye, heyecanla atıldı. Heyecanlandığında beşibiryerdelerini çekiştirirdi. Yine öyle yapıyordu.

"Nazlı Kız, koparacaksın bak. Sonra taşların arasında altın arayacağız" dedim.

"He, ya... Dur, heyecanlandım" dedi.

"Niye heyecanlanıyorsun?"

"Sınava girecem dedim ya ..."

"Çocuk bakıcılığı için sınav mı açıyor otel?"

"Nassı da bildin!" diye alay etti benle.

"Ne sınavı bu?"

"Kendin dedin ya. Dil bilmek lazım."

"Ama...Nazlı..."

Doğrusu ne diyeceğimi bilemez olmuştum. Aklında bir şey vardı; ben anlayamıyordum.

"Dil sınavına nasıl girersin? Sen..."

."..dil-mil, bende ne gezer? Di mi?" dedi. Yine gülüyordu.

"Öyle" dedim.

Hem de çocuklar! Ben asla cesaret edemezdim.

"İşte, ondan geldim ya sana" dedi.

"Ben ne yapabilirim ki? Otel müdürü, filan da tanımam."

"İstemem ben tanıdık. Sen bana bi-kaç kelâm öğret, yeter."

Yeterince kahve içmemiş olmalıyım. Hâlâ niyetini anlamamıştım.

"Nasıl? Ne kelâmı?"

"Şöyle, her sabah birkaç kelime öğrensem, yeter. Sınava daha on gün varmış."

On günde kendince yeterli sözcükleri öğrenmek için meğer beni yeterli bulmamış, az ötedeki İngiliz kadına da gitmiş.

Sabahın yedisinde dil derslerine başlayıp gecenin yarısına dek bahçelerde bağıra çağıra İngilizce sözcükler yineleyerek çalıştı durdu. Sınava gireceği sabah, gün ağardıktan hemen sonra kapıma dayandı yine.

"Yap bir kahve, n'olursun" dedi, "şimdi bayılacam!.."

Bayılmadı.

"Oh, kendime geldim" deyip pembeli sarılı etekliğini toparladı, koşturdu, gitti.

"Sınav" dedikleri on dakikalık bir görüşmeymiş zaten. Otelci Nazlı Kız'ı o kadar beğenmiş ki, "Vazgeç sen gavur çocuklarıyla uğraşmaktan. Bizim lobiye oturtayım seni, turistlere kahve pişir" demiş.

Ama tek koşulla: Nazlı Kız her gün "sınav"a gittiği giysilerle gidecekmiş otele. Allı-güllü, morlu-yeşilli giyinmesini çok beğenmiş otelci.

Altınlarını takmayı da unutmamasını söylemiş.

İlk maaşıyla bir sürü kumaş getirtti memleketten.

Elbette tümü de göz alıcı renklerdeydi.

"Kendi elleriyle" kayısı rengi bir yelek dikti bana. Yeleğimi giyip otelde ziyaretine gidince pek sevindi.

"Vel-kam!" diye şakıyarak selamladı beni, İngilizce konuştuğunu herkes duydu mu diye de çevresine bakındı.

Yaşlı adam ve mühim şeyler

Onu bir akşamüstü, gün battıktan birkaç dakika sonra yol kıyısında gördü. Bir güz akşamı başlıyordu. Güneş gittikçe kızarıp adaların, irili ufaklı kayalıkların arasından denize gömüldüğünde nedense içinden kalkıp gitmek gelmiş, arabasına atlayıp kıyıdan uzaklaşmıştı.

Henüz birkaç kilometre gitmiş olmalıydı. Arabayı dalgın kullanıyordu. Ruhu terk ettiği kıyıda kalmıştı belki. Geri dönüp gökyüzünün kızıla bürünüşünü, tülden bulutların önce kızarıp ardından gri-pembe alacalı hale gelişini sessizce izlemekle arabanın direksiyonuna sarılıp dikkatini virajlara vermek arasında kararsızdı besbelli. O sırada adamı gördü. Adamdan çok bir alacakaranlık yaratığı gibiydi. Yaşlı bir zeytinin gövdesine dayanmış; akşam ışığının renklerini iyice belirginleştirdiği naylon torbalar çevresini sarmıştı. Bir şey beklediğine ilişkin herhangi bir belirti yoktu. Nicedir orada olmuştu, hep de orada olacaktı sanki.

Yaşlı zeytinin uzantısı gibi. Rengârenk torbalarla çevrili olmasa, onu fark etmeden geçip gidebilirdi.

Araba ona doğru yaklaşırken adam zeytinin gövdesinden kopup öne doğru yarım adım attı. Sağ kolunu hafifçe kaldırdı.

Eli de kımıldamış mıydı "dur" der gibi?

Durması gerektiğinden pek emin olmasa da durdu. Uzandı, sağ kapıyı açtı. Adamın ne istediğini bilmediğinden merakla baktı. Adam da ona bakıyordu. Yerinden kımıldamadan "Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

Nereye gittiğini söyleyince beklediği yanıtı duymuş gibi başını salladı, sonra ses çıkarmadan torbalarını toplamaya başladı.

Kadın direksiyon başında bekliyordu.

Köylülerin, hele yaşlıların tanımadıkları kişilerle sohbete koyulmaya meraklı olmadıklarını zamanla öğrenmişti. Yine de tuhaftı bu yolcu. Sanki önünden geçen yap-yabancı araba onu alıp istediği yere götürmek zorundaymış gibi, hatta özel şoförünü bekletircesine, rahattı.

O da özel şoför gibi bekledi.

Yaşlı adam arka kapıyı açtı, torbalarını teker, teker, aceleye asla gerek olmadığını vurgularcasına ağır hareketlerle arka koltuğa, koltuk dolunca da bulduğu boşluklara yerleştirdi. Eşyanın tümünün arabaya girdiğinden emin olamamış ki, gidip zeytinin çevresine göz gezdirdi. Sonra ön tarafın zaten

açık olan kapısını biraz daha açtı. Hareketlerinin ritmini hiç bozmadan, kadının yanına yerleşti. Kapıyı kapatıp bekledi.

Besbelli gitme vakti gelmişti.

Kadın deniz kıyısında kalmadığına biraz daha pişman, yola koyuldu. Aralarında geçen kısacık konuşmadan aynı köye gittiklerini öğrenmişti.

On beş-yirmi dakikalık yolculuk boyunca adam suskunluğunu bozmadı. Dönüp kadına bakmadı. Otobüse ya da minibüse binmişti sanki. Herhalde ineceği yere gelince iki-üç laf edecek, kadına da torbaları teker, teker, ağır aksak indirmesini beklemek düşecekti.

Yerel ahaliyle dostluk kurmaya kalktığında başına bu tür talihsizlikler gelmişti. Buna karşın neden durup da adamı aldığını bilmiyordu. Anlamsız bir sıkıntı basmıştı işte. Zamansız gelen bir konuk, duymak istemediği bir haberdi bu adam. Sessiz yolcusu yersiz-yurtsuzluğunu anımsatıyordu. Yanındaki suskun adam biraz yardımcı olsa bu duygudan kurtulabilirdi. Ama öteki sanki sağırdı, bilerek dilsiz duruyordu. Feri kaçmış gözleri duygularını yansıtmaktan uzun zaman önce vazgeçmiş olmalıydı.

Birazdan evinden ya da atalarının yüzyıllardır içinde yaşadığı dam altından birkaç metre ötede inecek, kadının içinde neler olduğunu tahmin etmek istemediği torbalarını torunlarına ya da kom-

şularına taşıtmak için yol kıyısına yığacak, sonra da el malı olduğunu hatırlatmak ister gibi arabanın kapısını kadının suratına çarpıp onu alacakaranlıkta yapayalnız, kimsesiz bırakarak sırtını dönüverecekti.

Köye girmişlerdi. Kadın yolcusunun bir an önce inmesini sağlayacakmış gibi yavaşlamıştı, köy yolunun her girintisine, çıkıntısına adamın ineceği köşe diye bakarak ilerliyordu.

Ansızın adam sol elini uzattı, kadının kolunu tuttu. Kadın irkildi. Araba az kaldı daracık yolun kıyısındaki tel çite çarpıyordu.

"Şu sağdan giriver" dedi adam.

Kadın frene basmıştı. Araba durdu.

Adam ilk kez kadının yüzüne baktı. Ciddi bir bakıştı bu. Hatta kadını anlamaya çalıştığı bile söylenebilirdi.

"Sağdan girecen" dedi, "Şu toprak yoldan. Hadi gari!"

Araba yeniden hareket etti. Kadın adamın dediğini yapıyordu. Sağa saptı. Henüz elli metre bile gitmemişlerdi ki, adam tekrar kadının kolunu tuttu. "Şu defnenin dibinden sap hele, sağa..." dedi.

Saptılar.

Giderek bozulan yol çalı haline dönüşmüş zavallı mandalina ağaçlarının yer yer lekelediği, terk edilmiş suratlı, çevresi taş duvarla çevrili bir tarlaya kavuşarak bitiyordu. Adamın "sap" dediği kö-

şeden yolun bitimine kadar hoplayarak giden araba artık bir adım bile ilerleyemezdi. Kadın frene bastı, durdu. El frenini çekerken adamın yüzüne bakmadan "Burası mı?" dedi.

"He, ya. Benim yerim burası" diye neşeli denebilecek bir sesle yanıtladı adam. Sonra arabadan indi. Kadının tahmin ettiği gibi arka kapıya yöneleceği yerde arabanın önünden dolaştı. Alacakaranlığa karışan soluk renkli giysileri farların ışığında belirip kayboldu.

Kadın torbalarını almadan gitmeyeceğini düşünmekteyken adamın suratı şoför penceresinde belirivermişti. "Gel" diyordu.

Kadın şaşakaldı. Ortalık iyice loşlaşmıştı. Nereye gelmesini istediğini kestirmek zordu. Hiçbir yere kımıldamak istemediğini de iyi biliyordu.

Kapıyı açtı, adama baktı. "Ben gideyim" dedi.

"Gel sen, gel. Merak etme" diye üsteledi adam.

Cebinden eski tip bir el feneri çıkarıp yaktı. Bir zamanlar pırıl pırıl, gümüş rengi olduğu anlaşılan, yaşlandıkça kıyıları sararmış, tenekeleşmiş pilli fenerlerden. Fenerin ışığı toprağı, mandalinaların gövdelerini hafifçe aydınlattı. Derken ışık biraz daha uzağa yöneldi. Harap bir taş yapının çatlaklarla dolu duvarı arazinin ortasında kötü niyetli bir hortlak gibi belirdi.

"Şuraya kadar geliver" diyordu adam. Sonra tekrarladı: "Merak etme."

Kadın yabancı arazide, alacakaranlıkta tek başınayken bu çağrıya ne yanıt verebileceğini düşünerek sustu.

Adam şoför kapısını açtı, kadının kolundan tuttu. "Gel dediysem, gel, bak ne vercem sana."

Bu defa kolunu tutuşunda öyle bir yakınlık vardı ki, kadın direnemedi. Arabadan indi, kapıyı ardından kapattı. İçine işlemiş kentli tedirginliğiyle anahtarı kapı kilidine sokup kilitlemeye çalışırken, adam yine tuttu kolunu.

"Deli miyin, neyin... Ne kitlersin aha bu tarlada kapını. Bizden gayrı kimse yok ku..."

Kadın elindeki anahtarı ne yapacağını bilemeyerek adamın peşi sıra tarlayı geçmeye koyuldu. Fenerin cılız ışığı kimi zaman bodur bir mandalina ağacını kimi zaman da sürülmüş, ama ekilmemiş toprağın düzensiz kabartılarını aydınlatarak yol gösteriyordu.

Toprağın düzleştiği, yüzeyinin yer yer kurumuş bir yeşillikle kaplı olduğu bir köşeye kadar yürüdüler.

Adam cep fenerinin ışığını ilk bakışta bir çiçek tarhına benzeyen yeşilliğin bir köşesine yöneltti.

"Aha, bulduk işte" dedi.

Kadın ses çıkarmadan bekledi.

Fenerin ışığında küçücük bir tümsek görülüyordu. İri bir karınca yuvası gibi. Önce kara taşlardan oluşmuş sandı kadın. Ama adam elini daldı-

rınca çıkan hışırtı taş sesi gibi değildi.

"Bunlar çok mühim" dedi adam.

Önemli şeyleri avuçlayıp kadına gösterdi. İyi görsün diye de cep fenerinin ışığını avucuna tutmuştu. "Çekirdek..." dedi kadın.

"He, ya, çekirdek" dedi adam. "Amma bildiğin çekirdeklerden değil. Bunlar amerikan karpuzu çekirdeği."

Kadın garip bir gevşeme duygusuyla elini uzatıp birkaç çekirdek aldı. Bildik karpuz çekirdekleri. Ama biraz küçük. Hem de sanki daha yuvarlak.

"Amerikan karpuzu" diye tekrarladı kadın.

"He ya, amerikan karpuzu. Böyle iri olur, çekirdeki de yok gibidir. Öyle azdır ki, yirken ağzına gelmez. Ben bu kadar çekirdek topladım. Bunlarla koca tarla ekilir. Koca bir tarla amerikan karpuzu yapacam önümüzdeki seneye. Aha, burda."

Kadın adamın ona kıymetli bir armağan vermekte olduğunu anlayacak kadar tanımıştı yerli ahaliyi. Bir avuç çekirdeği nazlanmadan aldı. Tam cebine koyuyordu ki, adam itiraz etti.

"Kırarsın, mırarsın... Avıcında taşı da, sonra sana torba veriyim."

Arabaya kadar birlikte gittiler.

Adam torbalarını indirirken kadın ona yardım etti. Derken küçükçe bir torbayı toprağın üstüne baş aşağı boşalttı adam, kadına uzattı.

"Aha, al şimdi çekirdekleri buna ko."

Kadın çekirdekleri dikkatle torbaya koydu.

"Erkence dökeceksin toprağa. Mayıs'ı bulmasın" dedi adam. "Çok su da istemez. Sıcak basınca kırıp yer, beni hatırlarsın."

Karanlıkta gülümsüyor olabilir miydi?

Fazla konuşmadan ayrıldılar.

Kadın çekirdekleri dikemedi. Karpuz yetiştirecek kadar toprağı yoktu ki. Bir arkadaşının küçük bahçesine birkaç çekirdek atıp unuttu. Aylar sonra arkadaşı "Acayip karpuzlar yedik sayende, yahu!" diyene kadar da aklına gelmedi.

Aradan uzun bir süre geçti.

Kadın yerleştiği toprakla arasındaki görünmeyen buzları kırdığına iyice inanıyordu artık. Sanki yabancılığını daha az hissediyor, göz göze bakıştığı ahaliyle daha sıcak selamlaşıyordu.

Bir yaz daha başlamıştı.

Kadın ona karpuz çekirdeği armağan eden adamı iyice unutmuştu.

Bir sabahın erkeninde, başka insanların denize girecek kadar ayılmadıkları bir saatte kadın havlusunu kuma bırakıp uzun uzun yüzmüştü yine. Sabahın mavileri arasında dolaşmanın, henüz durgun olan denizde tek başına olmanın coşkusundan sonra tenha kıyıya çıkmanın keyfiyle biraz güneşte kalacak, meydanı yaz konuklarına bırakıp evine dönecekti. Sudan çıkar çıkmaz o topraklara

geldiğinde ilk yerleştiği kır evinin sahibesiyle karşılaştı. Hamarat, ama pek aksi bir kadın olduğunu anımsıyordu. İçini yokladı, ev sahibesinin aksiliğini bile unuttuğunu fark edip sevindi. İki kadın, taze bir günün coşkusuyla selâmlaştılar. Biri mayolu, ıslak, öteki tam giyimli, başı tülbentli, elinde ekmekleri, birer şezlongun ucuna oturdular. Hoşbeş yeni başlamıştı ki, mayosunu nerede değiştirebileceğini düşünen kadın az öteden ağır adımlarla geçmekte olan adamı gösterdi ötekine.

"A, ben bu adamı tanıyorum. Ama adını bilmiyorum" dedi.

Ev sahibesi yan gözle baktı adama.

"Üzmezler'in Ali..." dedi.

"O da mı Ali? Ne çok Ali var burada..."

"Bunu gibisi yoktur. Üzmezler'in yüz karası."

Kadın mayo değiştirmek için hâlâ umutlu, çevresine bakınıyordu.

"Neden ki? Yaşlı bir adamcağız işte. Bana karpuz çekirdeği vermişti, birkaç yıl oluyor."

"Karpuzu batsın! Yaşlıymış... Yaşı geçti, azgınlığı geçmedi. Boyu bosu devrilsin. Boyunca kızlarından, oğullarından, torunlarından utansın."

Ev sahibinin aksiliğinden öte bir şey vardı bu laflarda. Yerli halkın dedikodularından uzak kalmak doğru değildi. Mayo değiştirmek yerine havluya iyice sarılıp şezlonga yerleşmek daha iyi olacaktı belki.

"Bana iyi bir adam gibi gelmişti" diye kışkırttı.

"Gelir tabii. Sen bilmezsin buranın adamlarını."

"Bilmem" deyip bekledi.

Ev sahibesi adamın iyice uzaklaştığından emin olunca ekmeklerini şezlonga bıraktı. Öne doğru eğildi, yaklaştı.

"Üzmezler çok zengindir" diye başladı. "Tekneleri va, dükkanları va, büfeleri, minibüsleri, daha neleri va. Ha, şuracıkta, yalıda lokanta bile açtılar bu yıl. Kızlı, oğlanlı, çocukları çalışıp durur, bu adama yedirir. Sattı arsaları, sattı da hepisini yedi. Başka iş bilmez. Zavallı karısı da dayanamadı, erkenden göçtü öte yana."

"Tek başına kaldı ha, bu yaşta."

"Kalır mı? Dur, dinle."

Adeta şehvet içinde, başladı öyküyü anlatmaya.

Öykü köy kadınları arasında dolaştığı gibiydi. Bütün bunları kim, nasıl, nereden öğrenmiş, belli değildi. Açıklama gereği de yoktu zaten. Önemli olan öykünün nasıl oluştuğu değil, ballandıra, ballandıra anlatılacak, üstüne bin bir türlü yorum yapılacak neler içerdiğiydi. Üstelik kadın iyi bir anlatıcıydı. Yorum yapılması, öykünün kötü kişisinin yerden yere vurulması şart olan kısma geldiğinde duruyor, önemsenmesi gereken şeye iyice dikkat çekebilmek için gözlerini karşısındakinin gözlerinin içine dikerken susup kısa bir sessizlik yaratıyor, öykünün gerilimini istediği kadar yükselttiği-

ne emin olunca anlatmayı sürdürüyordu.

Üzmezlerin Ali geçen yaz ortalarında bir akşam üstü -kadına karpuz çekirdeği armağan ettiği- tarlasında bir şeyler yaparken ansızın gencecik bir kızcağız, saçı-başı darmadağınık, üstü-başı perişan, koşarak dalmış tarlaya. Ali'yi görünce korkup gerisin geri kaçmaya çalışmış. Ama Ali ne yapıp etmişse, kızın gitmesini engellemiş.

Önce kızla anlaşmaya çalışmış. Kızın ağzından tek sözcük bile alamayınca korkudan dili tutuldu sanmış. Saçını okşamış, bahçedeki meyvelerden vermiş, su içirmiş, elinden tutup tarladaki harap taş damın duvarına bitişik tahta kerevete oturtmuş. Biraz sakinleşince kızla yeniden konuşmaya çalışmış. Ama kızın ağzından hiç laf çıkmamış. Bunun üzerine Üzmezlerin Ali kızı yine elinden tutmuş, içinde kırık, dökük eşyanın, birkaç bahçe aletinin, berbat bir döşeğin bulunduğu taş damın içine sokmuş. Dili döndüğünce orada kalabileceğini anlatmış herhalde ki, kız ses etmeden döşeğin üstüne kıvrılıp yatmış. Yatar yatmaz da uyuyakalmış.

Üzmezlerin Ali gece bastırana dek başında durup kızın uyuyuşunu seyre dalmış. Kızın güzelliğinden, tazeliğinden büyülenmiş gibi seyretmiş de seyretmiş. Taş damın içinde göz gözü görmez olunca pilli fenerini yakmış, kızı fener ışığında seyretmeyi sürdürmüş. Karanlık iyice koyulaştığında

çıkmış, köy meydanındaki bakkala gitmiş. Bir somun ekmek, bir şişe su, bir kutu eritme peyniri, bir kutu süt, birkaç tane de domates alıp beklenmedik konuğunu uyur bıraktığı taş dama geri dönmüş. Kızın hâlâ uyuduğunu görünce bakkaldan aldıklarını, bir de pilli fenerini döşeğin kıyısına bırakmış, çıkmış, kahveye gidip oturmuş.

Gece yarısına, kahve kapanana kadar oturduğu yerden kalkmamış. Her gelenle konuşmuş. Kahvedekiler şaşırmışlar bu işe. Üzmezlerin Ali her daim somurtuk, huysuz bir herifken ansızın sohbet düşkünü olması şaşırtıcıymış elbette. Meğer ağız arıyormuş. Köyde kuş uçsa kahvede duyulur ya... Kızın kimin nesi olduğunu, nereden geldiğini öğrenmek için konuşup durmuş oradan, buradan. Durup dururken gençlerden açarmış sözü. Sonunda muradına ermiş. Çömezlerin koca mandalina bahçesine bakan, kaç çocuklu olduklarını kimseciklerin hesaplayamadığı, kan davası yüzünden kaçıp geldikleri söylenen doğulu ailenin bir gün önce korkunç bir kavgaya tutuştuklarını öğrenmiş. Öyle bir kavgaymış ki bu, neredeyse bir kilometre öteden bağırışlar duyulmuş, ananın nece olduğu anlaşılmayan feryatları gece boyunca ağaçların arasında öfkeli bir hayalet gibi dolaşmış.

Üzmezlerin Ali bu kavgayla pek ilgilenmiş. Hem aileyi tanıyan hem de bağırtıları duyan Çömezlerin büyük oğluna ahret sualleri yağdırmış.

Kahvedekiler adamın memleketten gelen kardeş çocuğu yüzünden kavga çıktığına inanıyormuş. Oğlan aylağın teki, serseriymiş düpedüz. Üstelik ayık gezdiği görülmüyormuş. Bir ay içinde en az beş kez jandarmaya şikayet etmişler. Sonunda amcası yakında memlekete döneceğini söyleyerek yatıştırmış şikayetçileri, ama döndüğü filan yokmuş işte. İlkokulun önünde minicik kızlara sataştığı bile görülmüş. Kahveci oğlanın kendi amca kızlarına da bulaştığından kuşkulanıyormuş. O bulanık kafayla, karı-kız olsun da, kim olursa olsun diye düşündüğünden eminmiş herkes. Eh, kızların babası eli böğründe bekleyecek değil elbet. Hem de doğulu! Oğlanı vursa, hakkıymış doğrusu. Kızlar da birbirinden güzel, sülün gibi şeyler. Biri on dört, biri on altı, öteki on dokuz... Birbiri peşi sıra üç yetişkin kız. Daha küçükleri de varmış, ama kimse kaç tane olduklarını bir çırpıda söyleyemiyormuş. Hele on dördündeki kız öyle güzelmiş ki babası tek başına köy meydanına bile göndermezmiş.

Üzmezlerin Ali aklına takılan son soruyu da laf arasına sıkıştırıp sormuş: Kızlar Türkçe biliyorlar mıymış? Kahveci büyük kızlarla büyük oğlanların Türkçe bildiklerini, ama küçüklerin zar-zor konuştuklarını söyleyince Üzmezlerin Ali'nin ayağı suya ermiş.

O geceden sonra kahveye uğramaz olmuş. Üzmezlerin Ali'yi köy meydanında gören bile olma-

mış artık. Köy pazarından peynir, meyve, kuru incir, fındık, fıstık, bisküvi aldığını görmüş kahvecinin karısı. Bir elinde irice bir naylon torba varmış, içi giysi gibi şeylerle doluymuş. Kahvecinin karısı ne giysisi olduğunu anlayamadan kalabalığa karışmış Üzmezlerin Ali. Bir kez de yakındaki süper marketten çikolata, şeker alırken görülmüş. Köyün kendini "butik" ilan etmiş olan ıvır-zıvır dükkanından küçük boy kadın donları, kısa, püsküllü konçları olan iki çift pembe çorap aldığını söyleyenler de olmuş.

Çömezlerin mandalina bahçesinin bekçisi, doğulu adam, jandarmaya on dört yaşındaki kızının kaybolduğunu ihbar etmiş. Jandarma bir süre sağa sola soruşturmuş. Kızı kimselerin görmediği anlaşılınca sevdiği oğlanla memleketine kaçtığına karar verilip nüfus kaydının olduğu yere yazı yazılmış, soruşturma da kapatılmış.

Sıcaklar azalırken, yaz sonlarına doğru Üzmezlerin Ali tarlasındaki taş damı onarmaya başlamış. Tek başına. O yaşta kendini zorlarsa başına bir şey gelir diye oğulları yardım etmek istemiş, ama elinde tüfekle kovalamış ikisini de, tarla duvarından bir adım öteye geçirmemiş. Bir yandan damı onarırken bir yandan da belediyeye başvurup su bağlatmış, ardından elektrik de bağlanmış.

Bir gün sağlık ocağına uğrayıp Doktor Mefkure'den Viagra yazmasını istemiş. Ama sağlık kar-

nesini görmeyince doktor ilaç yazar mı? Eczacı Cumhur Bey'in kızı Meltem eczanede yalnız olduğu bir öğle saatinde iki dakikalığına tuvalete gitmiş, bir de dönmüş ki, dört kutu Viagra kayıp! Eh, insanın aklına kim gelir?

Kış gelmeden taşdamın onarımı bitmiş. İçeri iki kişilik bir yatak, iki koltuk, buzdolabı, televizyon, fırınlı ocak, gaz tüpü, koca bir kilim, küçük bir masa, iki de sandalye taşındığını görmüş uzak komşuları. Bir de kovalı soba gelmiş borularıyla birlikte.

Üzmezlerin Ali eşya içeri girdiğinden beri bir zamanlar karısıyla, sonra kızı ve damadıyla oturduğu eve uğramaz, hep taş damda kalırmış.

Meraklı biri sınırı geçip tarlaya girmeye çalışacak olursa şıpın işi ortalıkta beliriyor, elinde tüfekle bağırıp çağırıyormuş. Meraklılar artınca başa çıkamamış, tarla duvarını sağlamlamış, yükseltmiş, üstüne dikenli tel çekmiş, koca bir demir kapı takıp asma kilidi asmış, tarlayı hapishaneye çevirmiş.

İri bir Kangal bulmuş, nereden bulduysa, salmış ortalığa. Girebilirsen gir!

Ortasındaki taş damda hazinesini sakladığı tarladan kırk yılda bir çıkmak zorunda kalırsa, demir kapıyla tellere elektrik verdiğini söylermiş kimileri.

Saçını boyadığını iddia edenler de varmış.

❖

ZEYNEP AVCI

Suskun Güneş*

Bodrum'dan Öyküler

Bodrum'un ve insanlarının kalemle çizilmiş, gölgeleri özenle işlenmiş öykülerini içeren *Suskun Güneş*, güneyin sıcak renklerini barındırıyor.

Zeynep Avcı'nın öykülerinde etkileyici bir yalınlık ve anlatı ustalığıyla mandalina bahçelerinin kokusunu sızdıran bir maharete tanık oluyoruz.

"Birbirlerine hiç benzemiyorlar. Yedi düvel bir kazanda kaynıyor. Sessiz-sakin, kavgasız-gürültüsüz, mavi gökyüzünün, dost güneşin altında herkes başının çaresine bakmaya çalışıyor. Çoğu da buluyor bir çaresini. Kimileri için güneş çığlıklar atarken, bazılarına sus-pus bakıyor. Tümümüz de bir tür sürgün müyüz? Sanki..."

ISBN 978-975-570-317-6

8 TL

www.selyayincilik.com

*SEL